

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

88'inci Birleşim
23 Nisan 2020 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- ÖZEL GÜNDEM

A) 23 Nisan Görüşmeleri

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması, günün anlam ve öneminin belirtilmesi görüşmeleri

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, İslam âleminin ramazan ayını tebrik ettiğine ve 23 Nisan Perşembe günü saat 21.00'de İstiklal Marşı'nı Türkiye olarak evlerden aynı anda okumak için yapılan daveti hatırlatmak istediğine ilişkin konuşması

IV.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, ön lisans mezunu gıda teknikerlerinin istihdam sorununa ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26727)

2.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş ilinde yolcu taşımacılığı yapan servislerin S plaka almasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun cevabı (7/26811)

3.- Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'nun, Manisa ilinin Gördes ilçesinde faaliyet gösteren bir madenden sızıntı olduğu iddialarına ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26869)

4.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Türkiye genelinde ve Kastamonu ilinde bankalara ve kooperatiflere kredi borcu olan çiftçi sayısına ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26873)

5.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, orman köylülerinin sayısına ve çölleşmeye karşı alınan önlemlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26874)

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Niğde ilinde bulunan Akkaya Barajına ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26875)

7.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çiftçiler için düzenlenen eğitim faaliyetlerine ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26877)

8.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'nun, Bakanlık tarafından koronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26878)

9.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2015-2020 yılları arasında Bakanlıkça yapılan ürün güvenliği denetimlerine ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın cevabı (7/26886)

10.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, Bakanlıkça koronavirüs nedeniyle iptal edilen ya da ertelenen faaliyetlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26972)

11.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, GÜBRETAŞ'ın çiftçilere gübrelerini teslim etmediği iddialarına ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/26973)

12.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2010 ile 2020 yılları arasında kaçak yolla ülkemize giren tütün ve alkol ürünleriyle ilgili verilere ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın cevabı (7/26978)

13.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, koronavirüsle mücadele kapsamında Kızılay'ın ve diğer vakıfların gıda ve temizlik yardımlarının öncelikle ülkemizde dağıtılması ve AFAD ekiplerinin 65 yaş üstü vatandaşlar ile kronik hastalara hizmet vermesi önerilerine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/26993)

14.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, atıl durumdaki tarım arazilerine, koronavirüs salgını nedeniyle üretimin teşviki için acil destek paketi uygulaması önerisine ve mevcut gıda stoklarına ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27093)

15.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, COVID-19 salgını süresince çiftçilere destek verilmesi, faiz borçlarının silinmesi ve kredi borçlarının ertelenmesi önerilerine ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27094)

16.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, koronavirüs salgınına karşı köylü ve çiftçilerin zarara uğramaması ve olası bir çekirge istilasının önlenmesi adına alınan tedbirlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27095)

17.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, çiftçilerin üretimde girdi olarak kullandığı nitrat gübresine yapılan zamlara ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27096)

18.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, COVID-19 salgını süresince ve sonrasında uygulanacak olan tarım politikalarına ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27097)

19.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, çiftçilere verilen desteğin genişletilmesi, düşük faizli kredi verilmesi ve borçlarının yapılandırılması önerilerine ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27098)

20.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, geçici, gezici ve mevsimlik tarım işçilerinin koronavirüs salgınından etkilenmemesi için alınan önlemlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27099)

21.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, mevzuata uygun üretim yapmayan ve fahiş fiyatlara satış yapan firmaların denetlenmesi için belediyelere verilen yetkilerin artırılması önerisine ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27100)

- 22.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, artan girdi fiyatlarının tüketicilere yansıtılmaması ve üreticilerin üzerinde yük oluşturmaması için alınacak önlemlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27101)
- 23.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, coronavirus salgını nedeniyle tarımsal ürünlerin ithalinde alınacak önlemlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27102)
- 24.- Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in, 2019 yılında Kayseri ilinde kullanılan tarımsal kredilere ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27103)
- 25.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kaya'nın, Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezinin kapatılmasından sonra üretimi yapılmayan aşı ve serum gibi sağlık ürünlerinin teminine ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın cevabı (7/27105)
- 26.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Cumhurbaşkanlığı hizmetinde kullanılan hava araçlarına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/27110)
- 27.- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki Ersoy'un, COVID-19 salgınından etkilenen medya kuruluşlarıyla ilgili alınacak önlemlere ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/27112)
- 28.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, 27 Şubat 2020 tarihinde İdlib'de Türk askeri birliklerine yapılan saldırıya ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27113)
- 29.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Suriye'deki mutabakat sürecine yönelik Cumhurbaşkanınca yapılan açıklamaya ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27114)
- 30.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, coronaviruse karşı alınan önlemlere ilişkin sorusu ve sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27115)
- 31.- Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan'ın, Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin Suriye'den Türkiye'ye organ kaçakçılığı yaptığı yönündeki iddialarına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27116)
- 32.- Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, bir müzik grubunun üyelerinin sürdürdükleri açlık grevine ve hastanede tedavi altına alınmalarına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27117)
- 33.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, bir kişinin borçları nedeniyle intihar ettiği iddiasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27119)
- 34.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, gözaltına alınan ve tutuklanan basın çalışanlarına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27120)
- 35.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, vakıf üniversitelerinin çalışanların yıllık izin almaya zorlandığı iddiasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27121)
- 36.- Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, Türkiye'den Avrupa'ya geçen göçmen sayısı ile bu süreçte yaşanan olaylara ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27122)
- 37.- Batman Milletvekili Feleknas Uca'nın, Batman ve bazı diğer illerdeki belediyelere kayyum atanması ve bazı HDP'li yöneticilerin gözaltına alınmasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27126)
- 38.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, COVID-19 salgını süresince Kızılay'ın faaliyetlerine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27129)
- 39.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, Türkiye Seramik Federasyonuna bağlı sektörlerin ödemelerinin 6 ay ertelenmesi ile Eximbank kredi limitlerinin artırılması gibi bazı ekonomik destek önerilerine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27131)
- 40.- Antalya Milletvekili Rafet Zeybek'in, İşsizlik Fonunda toplanan miktar ile bu fonun kullanım amacına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27133)
- 41.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, köprü, otoyol, tünel ve havalimanlarına verilen geçiş ve yolcu garantisinin coronavirus salgınıyla mücadele döneminde devam edip etmeyeceğine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27134)
- 42.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Sağlık Bakanlığına bağlı sağlık tesislerinde görevli personele ek ödeme yapılmasına dair düzenlemedeki sağlık personeli kapsamının genişletilmesi önerisine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27135)
- 43.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, coronavirus tedbirleri kapsamında yükseköğretimde uzaktan eğitimle ilgili çeşitli hususlara ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27136)
- 44.- Giresun Milletvekili Necati Tıgılı'nın, Toprak Mahsulleri Ofisinin stoktaki fındıklarını satma kararıyla ilgili bazı iddialara ilişkin sorusu ve Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin cevabı (7/27229)
- 45.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, THY tarafından seyahat biletlerini iptal hakkı tanınmamasına ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın cevabı (7/27235)
- 46.- Iğdır Milletvekili Habip Eksik'in, Kızılay'ın coronavirus salgınına yönelik faaliyetlerine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27241)
- 47.- Şanlıurfa Milletvekili Aziz Aydın'ın, Şanlıurfa'da çiftçilere yatırılan tarımsal destekleme ödemelerine DEDAŞ ve DSİ tarafından el konulmasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27242)
- 48.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, COVID-19 salgını ile mücadelede kamuoyu ile yapılan bilgi paylaşımına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27244)
- 49.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Kızılay'ın coronavirusle mücadele kapsamında gerçekleştirdiği faaliyetlere ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27245)
- 50.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, Suriye'nin kuzeyinde ve mülteci kamplarında coronavirus salgınına karşı alınan tedbirlere ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27246)
- 51.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Kızılay'ın coronavirus salgını ile mücadele kapsamında yurt içinde ve yurt dışında yaptığı yardımlara, Paris'ten İstanbul Havalimanı'na gelen yolcuları karantina alanına götürmekte olan otobüsten bir kadının indirildiği iddiasına, İlişkin Soruları ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27247), (7/27248)
- 52.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Türkiye'deki aşı üretimine ve kapatılan Refik Saydam Hıfzısıhha Enstitüsüne ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27249)
- 53.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, coronavirus salgınından olumsuz etkilenen tiyatro çalışanlarının desteklenmesi önerisine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27250)
- 54.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, coronavirus salgınının etkilerine karşı günlük ve kayıt dışı çalışan kesim ile işsiz vatandaşları kapsayan bir destekleme politikasının olup olmadığına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın cevabı (7/27252)

55.- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki Ersoy'un, coronavirüs salgını nedeniyle alışveriş merkezlerinin kapalı olduğu süre boyunca kira alınmaması veya kira indirimi uygulanmasına yönelik çalışmalarla ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın cevabı (7/27323)

56.- Adana Milletvekili İsmail Koncuk'un, THY'nin pilot adaylarını ücretsiz izne çıkarmasına ilişkin sorusu ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu'nun cevabı (7/27434)

57.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Covid-19'a yakalanan TBMM personeline ve TBMM'de coronavirüse karşı alınan önlemlere ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/27741)

58.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Meclis Hastanesinde görevli bir doktorun Covid-19'a yakalanmasına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/27742)

23 Nisan 2020 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Barış KARADENİZ (Sinop)

----- 0 -----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 88'inci Birleşimini açıyorum.^(x)

Şimdi İstiklal Marşı'mız okunacaktır.

(İstiklal Marşı) (AK PARTİ, CHP, MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündemimize göre, Genel Kurulun 15 Nisan 2020 tarihli 86'ncı Birleşiminde alınan karar uyarınca, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması ve günün anlam ve öneminin belirtilmesi amacıyla yapacağımız görüşmelere başlıyoruz.

III.- ÖZEL GÜNDEM

A) 23 Nisan Görüşmeleri

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması, günün anlam ve öneminin belirtilmesi görüşmeleri

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, kıymetli misafirler, aziz milletim; yüce Meclisimizin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünü idrak etmek ve millî değerimiz olan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'mızı kutlamak amacıyla bugün bir araya gelmiş bulunuyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 100'üncü açılış yıl dönümü ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı aziz milletimize, soydaş ve akraba topluluklara ve yüreğinde Türkiye sevgisi bulunan bütün dostlarımıza kutlu olsun.

Sözlerimin hemen başında bir hususu ifade etmeyi lüzumlu görüyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisimizin 100'üncü açılış yıl dönümünü milletimizin de yoğun katılımıyla meydanlarda, milyonlarca vatandaşımızla birlikte kutlamayı arzu ediyorduk fakat ülkemizi de etkileyen küresel salgın sebebiyle bazı sınırlamalara gitmek, bu kutlu yıl dönümü için planladığımız etkinlikleri ileri bir tarihe ertelemeyi bize mecbur kıldı. İnşallah bir süre sonra bu zorluğun da üstesinden gelecek ve bu yıl içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yıl dönümünü planladığımız kapsamda ve yoğun etkinliklerle kutlayacağız.

Değerli arkadaşlarım, bugün, milletimizin her bir ferдинin göğsünü kabartacak ve yarına daha fazla umutla bakmasını sağlayacak büyük ve önemli bir gündür. Bugünü büyük ve önemli kılan bundan tam yüz yıl önce ve tam da bu saatlerde açılışı yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisini inşa eden ceht, gayret ve manadır.

Yüz yıl önce vatan ilhak ve işgal, milletimiz esir olmak tehdidiyle karşı karşıyaydı. Büyük kayıplar ve mağlup olarak çıktığımız Birinci Dünya Savaşı'nın sonucunda, milletimiz son hürriyet kalesi olan Anadolu'dan da sürülüp çıkarılmak istenmekteydi. Türkiye, ordusu terhis edilmiş ve silahlarına el konulmuş, başşehir işgal edilmiş, Meclisi dağıtılmış ve iktisaden çökertilmiş bir manzara arz ediyordu. 19 Mayıs 1919'da Mustafa Kemal Paşa Samsun'a çıktığında gördüğü tablo buydu. Fakat istilacıların ve haysiyetlerini hırslarına kurban etmiş iş birlikçilerin hesaplamadıkları husus, tarihi şeref levhalarıyla ve başarılarla dolu aziz milletimizin esarete boyun eğmeyen tabiatı ve manevi kuvvetiydi. Bu tabiatı bilen ve o manevi kuvvetin farkında olanlar şartların umut kırıcı ve boğucu görünmesine aldırmadan kısa sürede bütün vatan sathını saracak olan Millî Mücadele meşalesini yaktılar. O meşaleyi yakan kadronun önderi ve Millî Mücadele'nin Başkomutanı Gazi Mustafa Kemal Paşa şöyle demektedir: "Yemin ederek sizi temin ederim ki bizim milletimizin manevi kuvveti bütün milletlerin manevi kuvvetinden üstündür."

Milletimizin gayret ve cesaretiyle Samsun'dan başlayıp Amasya, Erzurum, Sivas ve nihayet Ankara duraklarından geçerek dalga dalga bütün vatan sathına yayılan "Ya istiklal ya ölüm" şiarına bürünerek topyekün bir dirilişe dönüşen Millî Mücadele, bugün idrak ettiğimiz yıl dönümünün temelini teşkil etmektedir.

Tarihî hadiseleri sadece geçmişin mevzuu olarak görmek yahut bir kronoloji meselesi saymak eksik ve sınırlayıcıdır. Tarih, bugünü tanzim, yarını inşa etmenin kaynağıdır. 100'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz Meclisimizin açılışı için de durum budur. Dolayısıyla bizi bugün bir araya getiren sadece zafere ulaşmış bir mücadelenin dönüm noktalarından birini anmak değildir. Biz, bugün aynı zamanda milletimizin hangi saiklerle mücadeleye giriştiğini ve neleri tercih edip neleri reddederek başarıya ulaştığını bir kez daha hatırlamak için toplanmış bulunuyoruz.

Bütün aşamalarıyla birlikte Millî Mücadele'yi geçmişe ait bir hatıradan ibaret görmek doğru değil. Samsun'da başlayıp İzmir'de zaferle neticelenen Millî Mücadele, tarihin belli bir döneminde başlayıp bitmiş bir süreç değil, istiklali tam yolunda, kesintisiz ve kararlı davranmayı zorunlu kılan şuurun adıdır. Bu yüzden Millî Mücadele'yi, Erzurum ve Sivas Kongrelerini, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışını ve 30 Ağustos Zaferi'ni anmak, benzer tehlikeler ve tehditler karşısında aziz milletimizin takınacağı tavır, yürüyeceği yolu, ödeyeceği ve ödeteceği bedeli dosta düşmana ilan etmektir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 100'üncü yılını idrak ederken bir önemli hususa değinmek zorundayız. Kurtuluşu inanmış kadronun öncülüğü ve milletin azmiyle kazanılan Millî Mücadele'nin iki esası vardır; bu esaslardan ilki tam bağımsızlık hedefi, diğeri de tam bağımsızlık hedefine yönelik mücadelenin millî iradeye dayanarak yapılması prensibidir. Bu tararıyla Millî Mücadele dünyadaki benzerlerinden ayrılır. 100'üncü yılını andığımız Gazi Meclisimiz bu sebeple Millî Mücadele'nin sonucu değil, bizzat merkezi ve karargâhıdır.

Neyi andığımızı ve kutladığımızı bilmeye mecburuz. Açılışının 100'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz bu Meclis "Bağımsız yaşamaya mali durumumuz müsait değildir zira çok borcumuz vardır." diyenlerin olduğu bir ortamda her ne pahasına olursa olsun tam bağımsızlık uğruna her türlü mücadeleyi göze almanın sembolüdür.

100'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz bu Meclis "Büyük devletleri karşımıza almayalım, Batılı devletlerle savaşmak

^(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren coronavirüs salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

maceracılıktır.” diyenlerin hiç de az olmadığı bir dönemde “Hiçbir devlet, haysiyetimizden daha büyük değildir.” kararlılığını varlığının merkezine yerleştirmiş bir millî karargâhtır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

100’üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz bu Meclis, İttihatçılara duyduğu nefret ve iktidar hırsı sebebiyle işgal güçleriyle iş birliği yapan bazı fırkacılara karşı Gazi Mustafa Kemal’in Amasya’da “Ortada ittihatçılık, itilafçılık yoktur, memleket meselesi vardır.” İradesini rehber edinen bir merkezdir.

Millî Mücadele’nin merkezi ve karargâhı olarak bu mukaddes hamleyi yöneten Birinci Meclisimizin bir diğer önemli hususiyeti de tam bir Türkiye terkihi olmasıdır, farklılıklarını muhafaza ederek ortak bir millî hedefe yönelme kabiliyetidir. Şüphe yoktur ki siyasetin ve demokrasinin bir yanı çatışma, diğer yanı uzlaşmadır. Fakat bu farklılıkları iflah olmaz bir kindarlığa, görüş farklılıklarını kan davasına dönüştürmek neticesiz kalmaya mahkûm olduğu gibi, milleti nifak tuzağına itmek anlamı taşıyacaktı.

Yüz yıl önce Millî Mücadele’yi yöneten Birinci Mecliste Mehmet Akif ile Cami Baykurt, Diyap Ağa ile Hamdullah Suphi, Hüseyin Avni Ulaş ile Kılıç Ali, Hasan Basri Çantay ile Mahmut Esat Bozkurt, Ali Şükrü Bey ile Adnan Adıvar yan yana, omuz omuza istiklali tam yolunda mücadele ediyordu.

İsimlerini zikrettiğim zevatın hiçbirisi yanındakine benzeyerek ve dünya görüşünden yahut telakkilerinden vazgeçerek o Mecliste değildi. Fakat Sakarya Muharebeleri esnasında Meclisin Kayseri’ye taşınması söz konusu olduğunda Diyap Ağa “Biz buraya ölmeye geldik ve ben son kurşunuma kadar savaşıcağım.” derken, Mehmet Akif İstiklal Marşı’nı kaleme alıp “Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!” diye millet adına kükrüyordu.

Türkiye’nin varlığına, bütünlüğüne, birliğine ve dirliğine kastetmedikçe, şiddeti bir yöntem olarak teşvik edip desteklemedikçe, millî gayelerimize ket vurmamak için bütün farklılıkların bu çatı altında yer bulması devlet ve millet olarak zenginliğimizdir. Birinci Meclisi var eden, Millî Mücadele’yi başarıya ulaştıran ve gücümüzün mayası işte bu ruhtur.

Değerli arkadaşlarım, son aylarda yaşanan ve insanlık için yeni ve ağır bir tecrübe olan küresel salgın sebebiyle birçok kimse artık dünyada hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağı iddiasındadır. Daha ileri giderek yeni küresel bir tasarımdan söz edenler bile çıkmaktadır. Bu konular zamanla daha iyi tartışılacak, salgının boyutları ve birçok alandaki etkileri daha iyi görülecektir fakat bu salgın vesilesiyle bir kez daha ve sarahaten ortaya çıkan tablo bugün dünyada cari olan sistemin sürdürülebilir olmadığıdır.

İnsanı, farklılıkları, yoksulları hesaba katmayan, bazı insanların sadece haklara ve bazılarının da sadece görevlere sahip olduğu bu acımasız ve adaletsiz düzen değişmedikçe küresel bir barıştan söz edilemez.

Bugün, gelişmiş ülkelerin bile karşısında çaresiz kaldığı bu salgın, uluslararası dayanışmanın, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından ısrarla dile getirilen “Dünya 5’ten büyüktür.” tespiti çerçevesinde, yeni bir uluslararası düzenin ve binlerce yıllık devlet anlayışımızın temel düsturlarından olan “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” prensibinin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Fakat hadiseler ne yönde seyrederse seyretsin Türkiye’nin bölgesel ve küresel düzeyde iddialarından sapmasına yahut vazgeçmesine yol açmayacaktır. İlhamını Millî Mücadele’den ve gücünü aziz milletinden alan Türkiye Cumhuriyeti, hegemon güçlerin kurduğu diplomasi masalarında artık bir sorun başlığı olarak değil, çözüme katkısı aranan bir aktör olarak bulunmaya karardır. Bu kararlılığı yok saymaya veya sınamaya kalkan her kim olursa olsun hesabının bozulduğunu görmeye mahkûmdur.

Yüz yıl önce ve tamamen tükendiği varsayılan bir dönemde azim ve kararlılığıyla ayağa kalkan, âdeta küllerinden yeniden doğan Türkiye, bugün daha güçlü, daha coşkulu ve daha diridir. Yüz yıl önce, cephedeki askerinin yarasına tentürdiyot bulamadığı için naftalin basan Türkiye, bugün, küresel salgın karşısında çaresiz kalan devletlere tıbbi yardımda bulunmaktadır.

Dünyanın ne yöne evrileceği hususu uzun uzun tartışılacaktır fakat Türkiye, yeni dünyada da söz ve iddia sahibi olacaktır. Bu denli emin olmamızın iki esaslı sebebi vardır: Evvela, dünya, artık bu çarpık ve adaletsiz düzenle daha fazla idare edilemez. İkinci olarak da Türkiye, büyük ve diri bir hamle olarak insanlığın ufkunda parlamaktadır.

Değerli arkadaşlarım, aziz milletim, sevgili çocuklar, gençler; bugünü anlamlı kılan taraflarından birisi de milletimiz için hayati öneme sahip bugünün çocuklara armağan edilmiş olmasıdır. 1927’den bu yana bugün “Çocuk Bayramı” olarak da kutlanmaktadır. Türkiye’yi diğer devletlerden üstün kılan taraflardan birisi de işte bu yaklaşımdır. Türkiye Cumhuriyeti, 1927’de en önemli millî günlerinden birini çocuklar için bayram ilan etmiştir. Çocuk ve genç, toplumun geleceği, yarına ilişkin iddiasıdır. Bu yüzden çocuklarımızı ve gençlerimizi millî ve manevi değerlerimizle donatıp kendi ayakları üzerinde duran, istiklal ve hürriyet aşığı, çağın gerektirdiği donanıma ve niteliklere sahip fertler olarak yetiştirmeliyiz. Bu bakımdan eğitim kurumlarımıza, başta Millî Eğitim Bakanlığı olmak üzere bütün bakanlıklarımıza ve sivil toplum örgütlerimize büyük vazifeler düşmektedir.

Konuşmamın bu noktasında çocuklarımıza ve gençlerimize seslenmek istiyorum: Geçmiş parlak başarılarla ve insani değerlere saygıyla dolu büyük bir milletin mensubusunuz, tarihimizi öğrendikçe ve atalarımızı tanıdıkça daha büyük işler yapmak kudretini kendinizde bulacaksınız. Başka milletleri ve toplumları küçük görerek değil, bütün insanlığın faydasına olacak insani erdemleri ve gayreti taşıdıkça devletimizi büyütecek ve güçlendireceksiniz. Atalarınızın, büyüklerinizin çetin fedakârlıklarla ve bedellerle kazandığı ve sizlere devrettiği vatani, devleti ve medeniyet değerlerini daha ileri noktalara taşımak sizin elinizdedir. Türkiye, evet, vatanımızdır, fakat Türkiye aynı zamanda vazifemizdir. Bayrağımıza duyduğumuz hürmet, vatanımıza duyduğumuz bağlılık ve milletimizi daha ileriye taşıma ülküsü hayatımızı anlamlı ve yolumuzu aydınlık kılan hususiyetlerdir. Bu yolda başarılı olacağınıza inancımız tamdır.

Değerli arkadaşlarım, 23 Nisan 2020, Millî Mücadele’yi yöneten Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100’üncü yıl dönümünü andığımız bugün; gurur, sevinç ve bu Gazi Meclise emek verenlere şükran duyma günüdür. Bu vesileyle başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve mücadele arkadaşları olmak üzere açıldığı günden itibaren Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında görev yapmış bütün milletvekillerimizi ve devlet adamlarımızı, büyük Türkiye’yi inşa etme yolunda hizmet eden, bu yolda şehadete yükselen, gazi olan, son olarak 15 Temmuzda darbeye direnen bütün vatan evlatlarını rahmetle, minnetle ve şükranla anıyorum.

Şanla, şerefle, birlik ve beraberlik içinde büyük Türkiye yolunda nice yüz yıllara...(AK PARTİ, MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen siyasi parti grubu başkanlarına onar dakika, grubu bulunmayan 3 siyasi parti temsilcisine üçer dakika süreyle söz vereceğim. Ayrıca, Meclisimizin kuruluşunun 100’üncü yıl dönümünün kutlandığı özel bir birleşim yapıyor olmamız hasebiyle, talepleri hâlinde, Mecliste temsil edilen diğer siyasi partilerin temsilcilerine de takdiren üçer dakika söz vereceğim.

Söz sırasını okuyorum: Adalet ve Kalkınma Partisi Meclis Grubu Başkanı Ankara Milletvekili Sayın Mehmet Naci Bostancı, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı İzmir Milletvekili Sayın Kemal Kılıçdaroğlu, Halkların Demokratik Partisi Eş Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı Mardin Milletvekili Sayın Mithat Sancar, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı Osmaniye Milletvekili Sayın Devlet Bahçeli’nin yerine İstanbul Milletvekili Sayın Edip Semih Yalçın, İYİ PARTİ Meclis Grubu Başkanı Edirne Milletvekili Sayın Orhan Çakırlar’ın yerine Grup Başkan Vekili ve Kocaeli Milletvekili Sayın Lütfü Türkkan, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Erkan Baş, Demokrat Parti Genel Başkanı ve Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Gültekin Uysal, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın

Mustafa Destici, Demokrasi ve Atılım Partisi adına İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Yeneroğlu, Saadet Partisi adına Konya Milletvekili Sayın Abdulkadir Karaduman.

İlk söz Adalet ve Kalkınma Partisi Meclis Grubu Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mehmet Naci Bostancıya aittir.

Buyurun Sayın Bostancı. (AK PARTİ ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ MECLİS GRUBU BAŞKANI MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan, sayın genel başkanlar, değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi 100 yaşında; nice asırlar millet iradesinin tecelli ettiği yasama kudreti olarak yoluna devam edecek inşallah. Bu vesileyle 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nızı, cümlemizin bayramını kutluyorum, hayırlı olsun.

Yüzyılın muhasebesini İbni Haldun'un dediği gibi, hikâyeci değil, siyasetçi tarihçilikle yapmak ve gelecek için ders çıkarmak gerekir. Meclisin açılmasına ulaşan o uzun yüzyıl, o 19'uncu Yüzyıl modernleşme girişimleri, imparatorluğu yeniden ihya etme çabalarıyla geçmiştir. Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük, devleti ve toplumu ayakta tutmak için atılan payanda direkleridir. Milliyetçiliğin çağırıldığı ulus devletler ve kitlelerin siyasetin asli faili hâline gelme süreçleri sadece Osmanlı'yı değil, Habsburglar, Romanovlar ya da Bismarck'ın kudret kazandırdığı Kaiser'in Almanyası dâhil tüm imparatorlukları tüketmiştir.

Birinci Dünya Harbi'nde yedi cepheye orduları savaştan Osmanlı, Mondros'la yolun sonuna gelmiştir. Doğu cephesindeki 15'inci Kolordu hariç orduları dağıtılmış, ekonomik olarak tükenmiş, mağluplar hanesine adı yazılarak "veyl mağluplara" (vae victis) muamelesine maruz bırakılmıştır. Nitekim elde avuçta kalan topraklar Yunanlılar, İtalyanlar, Fransızlar ve İngilizler tarafından işgale başlanmıştır. 15 Mayıs'ta İzmir'in işgali ise milletin yüreğindeki yarayı ateşli bir öfkeye çevirmiştir. Bu tablo karşısında 3 mukabele tarzı vardır. Birincisi: Her ne olursa olsun statükoyu ve saltanatı koruma kabul edilemez yaklaşımı. İkincisi: Kendini yönetme ehliyeti yok sayılan ülkelere efendi tayin etme şeklindeki alçaltıcı yaklaşım. Üçüncüsü ise merkeze milletin varlığını ve istiklalini koyan, hasımların merhametine değil, milletin baş koymuş mücadelesine inanan yaklaşım. Üçüncüsü Kuvayımilliyedir. Hemen belirtelim ki ülkemizin üzerinde bulunduğu muhataralı coğrafyada Kuvayımilliyeye anlayışı bugün de geçerlidir ve son dönemde yaşadığımız gelişmeler karşısında milletimizin kaderi ve geleceği için bu ruh ve iradenin önemi, siyasetteki karşılığı tüm açıklığıyla ortadadır.

İstiklal Savaşı'nda ülkenin hâli dönemin tanıklıklarında anlatılır. Sovyet Diplomat Frunze, Anadolu'yu tüm fukaralığı ve yoksunluğuyla dile getirir; topraktan evler, kıt tarım üretimi, mazıları inleyen kağnılar, yolun izin olmadığı, âdeta hayalet ülkeye dönüşmüş hasta ve yorgun Anadolu. Halide Edip hatıralarında en temel gıda maddesini sık sık zikreder: "Ekmek ve peynir" Yakup Kadri, Panorama'da; Tarık Buğra, Küçük Ağa ve Firavun İmanı'nda; Atilla İlhan, Dersaadet'te Sabah Ezanları'nda; Kemal Tahir, Kurt Kanunu ve Yol Ayrımı'nda; Süreyya Aydemir, Suyu Arayan Adam'da; Nazım Hikmet, Kurtuluş Savaşı Destanı'nda; Falih Rıfkı, Çankaya'da ve çeşitli kaynaklarda dönemin sahneleri çizilir.

Zor zamanlarda milleti bir araya getirmek, o kudreti çelikten bir yumruğa dönüştürmek, şüphelerin, endişelerin çalkantısında sapaşağlam bir irade olarak durmak ve başkalarına da inanç taşımak, dışarıdakiler kadar içerideki engellemeleri de aşarak bağımsız, onurlu bir ülkenin temellerini atmak için mutlaka güçlü bir lider gerekir. Millet bağrından o lideri çıkarmıştır ve adı hepimizin bildiği gibi Mustafa Kemal'dir.

Birçok cepheye zaferler kazanmış bir komutan, prestijli bir önder olarak Mustafa Kemal, 19 Mayıs'ta çıktığı Samsun'da Kuvayımilliyeye iradesinin ateşini yakmıştır. Vatanın bağrına saplanmış işgal hançerini çıkartıp istiklali ve onuru için mücadele etmek karar ve azmindekiler; Fevzi Çakmak, Kazım Karabekir, İsmet İnönü, Rauf Orbay, Bekir Sami ve daha niceleri onun liderliğinde bir araya gelmişler; Havza, Amasya, Erzurum, Sivas Kongreleri sonrası bu mücadelenin kalbi olarak 23 Nisan 1920'de Meclisi açmışlardır. Sakarya, 30 Ağustos zaferi, Misakımillî'nin gerçekleştirilmesi, nihayet Meclisin açılmasının üç buçuk yıl sonrasında 29 Ekimde cumhuriyetin ilanı; bunlar yüz yıllık tarihimizin başlangıç köşe taşlarıdır.

Burada birer cümleyle geçtiğimiz konuların tarihteki yeri için kaynaklara iyi bakmak gerekir. Şunu unutmayalım: Ancak tarihi bilmeyenler, onun hakkında kestirme hükümlere sahip olurlar ve boş bir kafanın cüretkârlığındaki dolu bir ağızla konuşmakta beis görmezler. Mustafa Kemal, Meclisin açılmasını cumhuriyetle tamamlarken onu da "Cumhuriyet faziletler." diye tanımlar ve fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesillerden bahsederek gelecek kuşaklara yön gösterir. "Cumhuriyet faziletler." çünkü reşit insanların, karar ve irade sahibi vatandaşların rejimidir. Bunu sözden hayatın gerçekliğine dönüştürmek işi ülkenin kalkınması, gelişmesi, modernleşmesinde kayıtlıdır.

Cumhuriyet kurulduğunda 13,5 milyon nüfus varken bugün 83 milyondur. Halkın yüzde 90'ının üzerinde bir kesim köyde yaşarken bugün çok daha fazlası şehirlerdedir. Okullaşma oranlarından tutun, üretim, tüketim değerlerine kadar her kriterde cumhuriyet büyük başarılar sağlamış ve temelini oluşturan o reşit insanların varlığını sosyal ve ekonomik şartlar bakımından garanti altına almıştır.

Yüz yıllık bu birikimin ardında sayısız insan vardır. Cumhuriyetin banisi Atatürk'ten başlayarak önemli roller üstlenmiş, başbakanlık, devlet başkanlığı yapmış, kamu kadar özelde üstlendiği görevlerle toplumun önünü açmış, eğitime, zenginliğine katkı sağlamış, tarlasını ekmış, binalarını yapmış, fabrikalarında çalışmış, gelecek kuşakları yetiştirmek için ceketlerini satmış, gerektiğinde uzaktaki okullara çocuklarını sırtlarında taşımış herkesi saygı ve minnetle anıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Tüm bu süreç içinde elbette demokrasinin gereği siyasi tartışmalar olacaktır. "Millet iradesi" dediğimiz hepsinin toplamıdır. Halefler, seleflerin rakibi olsalar da gerçekte karakterleri ve konumları gereği ortaklarıdır çünkü politik konumların toplamdaki anlamları ortak paydayı sağlamaktır. Ancak siyasetin rekabet kadar uzlaşma karakteri de demokrasiler için önemlidir. Uzlaşmasız rekabet, demokrasilerin ortak kadere halel getiren karanlık yanlarını açığa çıkarır. Buna karşı dikkatli olmak tüm siyasetlerin en temel görevidir. Demokratik zemini hassasiyetle muhafaza etme ortaklığımızın sigortasıdır. Her türlü şiddet ve terör, demokrasinin en büyük düşmanıdır. Özgürlüğün, fikir namusunun yanında olanların mutlaka en baş görevlerinden birisi, demokrasinin üzerindeki terör ve şiddet hayaletine açıkça tavır almaktır.

Yüz yıllık Meclis tarihinin on sekiz yılında AK PARTİ olarak, demokrasimize, cumhuriyetimize, toplumumuza, her bir insanımıza daha iyi bir hayat, daha iyi bir dünya sunma yolunda çalıştık, emek verdik. Yapılanları takdir için bilmek yetmiyor, aynı zamanda hakkaniyetli olmak gerekiyor. Her adımda ülkemizin tarihi birikimini gözlemlerken aynı zamanda gelecekte üstümüze düşen onurlu görevlerin muhasebesini yaptık, bir gözümüz geçmişte, diğeri gelecekte oldu. En temel ilkimiz her zaman kusurlarımızı azaltmak, meziyetlerimizi artırmaktır. Elbette dün eleştirildik, yarın da eleştirileceğiz. Ülkemizin toplam çıkarları adına yapılan her eleştirinin başımızın üstünde yeri, mikro çıkarların aracı kılınmış eleştirilerinin de aklımızda bir karşılığı ve kıymeti var.

Demokrasimiz adına önemli bir hususun altını çizmek isterim. Demokrasiler için en büyük tehlike onun düşmanları değil, gerçek olamayacak kadar naif demokrasi tanımları ve buna temellenmiş hayalî eleştirilerdir. Öyle mükemmel demokrasiler öne sürülür ki onlar ancak tabiri caizse göklerde var olurlar ve asla yeryüzüne inmezler. O yüzden rekabet ve eleştirileri siyaset sanatının imkân zemininde yapmak, gerçeklikten asla kopmamak demokrasimize hassasiyet ve ihtimam göstermenin önemli bir ilkesidir.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişten sonra Cumhurbaşkanlığı olarak durduğumuz yer, güçlü bir Meclis olarak yasama faaliyetlerinin ülke meselelerine çözüm istikametinde yürümesi, bunun tüm partilerin katkı ve katılımlarıyla

gerçekleştirilmesidir. Yüz yıl önce milletimizin istiklal mücadelesinin kalbi olan Meclis 15 Temmuz hain darbesinde de bir kez daha direnişin ve darbecilere meydan okumanın asil adresi oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ MECLİS GRUBU BAŞKANI MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) - Bugün yasama faaliyetlerinin yegâne mekânıdır ve kudretini toplumun tüm iradesinin sürece nüfuz ettiği hayati vasfından almaktadır.

Önümüzde yeni bir yüzyıl uzanıyor. İletişim ve teknoloji alanındaki muazzam gelişmeler toplumsal ilişkileri, ülkelerin yapılarını, küresel düzeyde sermayenin ve emeğin akışını radikal bir şekilde dönüştürüyor. Siyasal toplumun imkânları, araçları, iktidar ve ideoloji ilişkileri yeni anlamlar kazanıyor. Vicdan, hakkaniyet, insanlık gibi değerler yeniden daha güçlü örgütlenmiş çıkar ağlarının karşısında kendini yükseltecek araçlara ve iş birliklerine daha fazla ihtiyaç duyuyor.

Geçmiş asırlarda köleciliğin, esir ticaretinin yükünü taşıyanlar, bugün, mültecilere karşı aynı mirasın sürdürücüsü olarak tarih sahnesine çıkıyorlar. Aydınlanma ve pozitifizmin modernleşmeye katkılarını iyi biliyoruz fakat sosyal Darwinizm, ırkçılık, ayrımcılık, yabancı düşmanlığı, büyük çıkar savaşları gibi tabiat karşısında efendi insan anlayışının istismarcı perspektifinin de ne tür felaketlere yol açtığını hep birlikte görüyoruz.

Ruhunu kaybetmiş bir dünyanın yaşaması mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bostancı.

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ MECLİS GRUBU BAŞKANI MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Başkalarının acısı, yoksulluğu, dramı üzerinden sırça köşkler oluşturanlar asla orada rahat oturamazlar. Dünya küçük ve herkesin kaderi, geçmiş hiçbir dönemde olmadığı kadar ortak.

Tarihin öğreticiliğinde geleceğe yürüyen Türkiye, kendi içindeki anlaşmazlıkları büyük ideallerle uzlaşmaya dönüştürme kapasitesine sahip bir ülkedir. Meclisin 100'üncü yılını kutladığımız şu günde, kader ortaklığımızı öne çıkartacak bir dil ve yaklaşım, dünyanın vicdanı ve aydınlık yüzü olmaya aday ülkemizin geleceğe selamı olacaktır.

Küresel ölçekteki bir salgın sürecinde bu töreni yapıyoruz. Ülkemiz, salgın sonrası dünya için hem içeride hazırlığı ve mücadelesi hem dışarıda küresel dayanışmaya verdiği destekle ön alıyor. İnsanoğlu bu salgını mutlaka yenecektir fakat bu dünyada, ancak tabiatla barışık bir şekilde yaşamanın mümkün olduğunu da bu acı dersle birlikte öğrenecektir.

100'üncü yıl dolayısıyla Sayın Meclis Başkanı, akşam 21.00'e, tüm ülkede İstiklal Marşı okuma çağrısında bulunmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ ADINA MECLİS GRUBU BAŞKANI MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Bu güzel ülkemizin istiklali için her alanda güçlü olması gerektiği ilkesi doğrultusunda, ona liderlik yapan Sayın Genel Başkanımız ve Cumhurbaşkanımız, doğal olarak bu çağrıyı cevaplayacaktır. AK PARTİ olarak aynı doğrultuda, tam bir katılım göstereceğimizi beyan ederken, herkesi anılan saatte İstiklal Marşı söylemeye davet ettiğimizi de bildirmek isterim.

Salgın hastalığın gölgesinde gerçekleştirdiğimiz bu 100'üncü yıl özel oturumunda, Sayın Genel Başkanlarla birlikte cümle hazırlarını ve aziz milletimizi bir kez daha saygıyla selamlarken, devletin yatılı okullarından geçmiş bir öğrenci ve AK PARTİ Grubu Başkanı olarak, hepimizin ortak değeri iki temel ilkeyi bir kez daha ifade ederek sözlerimi tamamliyorum: Yaşasın cumhuriyetimiz! Yaşasın demokrasimiz!

Saygılarımla. (AK PARTİ, MHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bostancı.

Şimdi söz sırası Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı İzmir Milletvekili Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Kılıçdaroğlu. (CHP sıralarından ayakta alkışlar, İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

CUMHURİYET HALK PARTİSİ GENEL BAŞKANI VE MECLİS GRUBU BAŞKANI KEMAL KILIÇDAROĞLU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, televizyonları başında bizi izleyen saygıdeğer vatandaşlarım ve geleceğimiz, umudumuz olan sevgili çocuklar; Cumhuriyet Halk Partisi adına, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yılını ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nızı kutluyorum.

Sayın Başkan, Meclisimizin değerli üyeleri; yüz bir yıl önce İstanbul'dan başlayan bir büyük yolculuk 100'üncü yaşına giren Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun temelini oluşturur. Bu yolculuğun kahramanı Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'tür. Atatürk, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24 Nisan 1920 tarihli oturumunda bu büyük yolculuğun başlangıcını şöyle anlatır: "Millî vicdanın büyük iradesine bağlı olarak, milleti bağımsız ve vatanımızı düşmanlardan arınmış görüncüye kadar çalışmak andıyla 16 Mayıs 1919 günü İstanbul'dan ayrıldım, Samsun'da işe başladım." Atatürk'ün millî vicdanın büyük iradesine bağlı olarak İstanbul'dan ayrılarak başlattığı yolculuğun ilk aşaması 23 Nisan 1920 Cuma günü saat 13.45'te Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışıyla tamamlanır.

Umudumuz ve geleceğimiz olan sevgili çocuklar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının tarihsel anlamı şudur: Hâkimiyet artık bilakayduşart milletin olmuştur, yani bugün Anayasa'mızda yer alan ifadeyle "Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir."

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millî Kurtuluş Savaşı'nı yöneten Meclistir; Türkiye Büyük Millet Meclisi, çok partili yaşama geçişimize, demokrasiyi bu topraklara getirmemize karar veren Meclistir; Türkiye Büyük Millet Meclisi, 15 Temmuz hain darbe girişimine karşı, bombalar ve kurşunlar yağarken millî iradeye sahip çıkan Meclistir; Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye'nin uygar dünyanın bir parçası olduğunu bütün dünyaya duyuran Meclistir; Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinin eylemlerine sahip çıkarak hakkı, hukuku ve adaleti savunan Meclistir; Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu bağlamda, dünyanın tüm mazlum milletlerine örnek olan Meclistir.

Değerli milletvekilleri, ama bugün sorunlarımız var. Sorunları ivedilikle çözmemiz gerekiyor. Bu bağlamda, Türkiye Büyük Millet Meclisine 100'üncü yılında önemli görevler düşüyor. Sorunlarımızın kaynağı, büyük ölçüde, Türkiye Büyük Millet Meclisini etkisizleştiren darbecilerdir ve onların uygulamaya koydukları darbe yasaları ve bu yasaların sonucu olarak ortaya çıkan darbe hukukudur. Yaşadığımız sorunları sağduyuyla, akılla, mantıkla, bilgiyle, birikimle, birlikte aşmamız gerekiyor, ön yargılarımızdan arınarak aşmamız gerekiyor. Ölçümüz, vatanımızın ve milletimizin çıkarlarını esas almak olmalı; hedefimiz, cumhuriyeti demokrasiyle taçlandırmak olmalı. Türkiye Büyük Millet Meclisi ikinci yüz yıla adım atarken gelin bu anlayışla sorunları çözmeye çalışalım.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yılında 16 maddelik bir çağrıyı sizlerin, yani Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyelerinin ve milletimizin bilgisine ve takdirine sunuyorum:

1) Tüm toplumsal, siyasal ve kültürel kesimlerin katılımıyla yeni bir demokratik anayasa yapmalıyız. Bu anayasanın temeli kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanmalı, demokrasilerde olması gereken denge-denetim esası sağlanmalıdır.

2) Yeni anayasanın omurgasını, cumhuriyetin demokrasiyle taçlandırılması olarak nitelendirdiğimiz, yeni ve güçlü bir demokratik parlamenter sistem oluşturmaktır. Unutulmamalıdır ki demokrasiyle taçlandırılmış cumhuriyetimizde fikir, düşünce ve inanç özgürlüğü ile medya ve sendikalaşma dâhil örgütlenme özgürlüğünün önündeki tüm engeller kaldırılmış olacaktır.

3) Kuvvetler ayrılığı ilkesinin ve hukuk devletinin en önemli ayaklarından biri olan yargı kurumunun bağımsızlığı kesin olarak sağlanmalıdır. Adalete erişim hakkının önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.

4) Kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir diğer önemli ayağı da yasamadır. Türkiye Büyük Millet Meclisinde millî iradenin en geniş hâliyle temsil edilmesini sağlayacak yeni bir seçim sistemi yaşama geçirilmelidir. Ayrıca, siyasetçi ile vatandaş arasındaki güveni güçlendirmek için yeni bir siyasi ahlak yasasına ihtiyaç vardır.

5) Liyakate dayalı istihdam ilkesinin bir diğer önemli ayağı da yürütmedir. Yürütme tüm icraatıyla mutlak denetime ve hesap verebilirliğe açık olmalıdır. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına görev yapan Sayıştay, tüm kamu kurum ve kuruluşlarını denetlemelidir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulacak kesin hesap komisyonunun başkanlığı da muhalefet partilerine verilmelidir.

6) Yerel yönetimler, rant ilişkilerini düzenleyici kurumlar olmaktan çıkarılmalı, refah devletinin asli unsurları hâline getirilmelidir. İyi tanımlanmış bir iş birliği ve iş bölümü çerçevesinde yerel yönetimlerin işlevleri artırılmalıdır.

7) Kamu istihdamında, nepotizmden uzak, liyakate dayalı bir personel politikasına ivedilikle geçilmelidir.

8) Liyakate dayalı istihdam politikaları kapsamında özellikle eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve güvenlikle ilgili istihdam açığı hedeflenmelidir. Çocuklarımızın geleceği, vatandaşlarımızın sağlığı, engellilerimizin ve yaşlılarımızın bakımı, ülkemizin iç ve dış güvenliği, tartışmasız, millî bir anlayışla oluşturulmalıdır.

9) Vatandaşlarımıza asgari bir gelir güvencesi sağlanmalı, bu bağlamda aile yardımları sigortası kanunu ivedilikle çıkarılmalıdır. Türkiye, aile yardımları sigortasını çıkaracağını, 1971 yılında Parlamentonun onayladığı bir yasayla topluma açıklamıştır. 1971-2020; takdirlerinize sunuyorum.

10) Demokratik standartlarda, adaletli ve denetime açık bir kamu ihale sistemine geçilmelidir.

11) Vergi politikası, üretimi ve istihdamı özendirecek şekilde yeniden yapılandırılmalıdır. Ücretliler üzerindeki vergi yükü makul düzeylere çekilmelidir.

12) TÜİK verilerine göre, her 3 kişiden 1'i kayıt dışıdır. Kayıt dışı istihdamla, toplumsal destek sağlanarak mücadele edilmelidir. Bu mücadelede en etkili yolun sendikalaşma olduğu artık bilinmelidir.

13) Türkiye, yeni bir planlama anlayışı çerçevesinde, katma değeri yüksek ürün üretme hedefine kilitlenmelidir. Bu ilke bağlamında, tüm üretim politikaları, diğer üretim biçimleriyle birlikte tümüyle ekolojik olmalıdır.

14) Sağlık hizmetlerine ön koşulsuz erişim bir haktır ve ücretsiz olmalıdır. Koruyucu ve diğer sağlık hizmetleri bu doğrultuda planlanmalıdır.

15) Planlamada tarım temel stratejik sektörlerden biri olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda gıdaya sağlıklı koşullarla erişim hakkına ilişkin yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

16) Eğitim, Türkiye'nin kalkınma stratejisinin en önemli, en temel parçası olarak yeniden ve paydaşlarıyla birlikte planlanmalıdır. Eğitim politikalarının tek hedefi, fikri hür, irfanı hür ve vicdanı hür nesiller yetiştirmek olmalıdır. Üniversitemizde her türlü düşünce, fikir özgürce tartışılmalı, her türlü bilimsel çalışma özgürce yürütülmelidir.

Değerli milletvekilleri, inanıyorum ki bunları özgür irademizle ve birlikte yaptığımızda, siyaset, kısır bir çekişme alanı olmaktan çıkıp büyük ölçüde sorunları çözmeye konusunda düşünce üreten bir alana dönüşecektir.

Covid-19 salgını dolayısıyla siyasetçiler, bilim insanları, sivil toplum örgütleri, uluslararası kuruluşların yetkilileri diyorlar ki: "Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak." O zaman en azından şu soruyu kendimize sormamız gerekiyor: "Hiçbir şey eskisi gibi olmayacaksa gelecek nasıl olacak?" Bu konuşma biraz da bu sorunun yanıtını oluşturuyor. Cumhuriyetimizi gerçek anlamda demokrasiyle taçlandırırsak, emin olun, yine tüm mazlum milletlere örnek olacağız.

Değerli milletvekilleri, bunları yaptığımızda çocuklarımıza, demokratik standartları yüksek, yaşanabilir bir Türkiye bırakacağız. Sadece çocuklarımız için değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinin tarihine ve tarihin kendisine yüklediği sorumluluğun da gereğini yerine getirmiş olacağız. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu tarihî görevi yerine getirmesi dileğiyle hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Ve son olarak, Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere, 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışına yetişen 115 milletvekilini ve sonrasında çalışmalarına katılan diğer milletvekillerimizi saygıyla ve rahmetle anıyorum. Covid-19 salgınında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza, terörle mücadelede şehit düşen güvenlik güçlerimize Allah'tan rahmet, yakınlarına sabırlar diliyorum. Tüm gazilerimizle birlikte, hepimizi duygulandıran ve gururlandıran ve bu salgına karşı özveriyle mücadele eden tüm sağlık çalışanlarımıza da şükranlarımı sunuyorum.

Saygılarımla. (CHP sıralarından ayakta alkışlar, İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kılıçdaroğlu.

Şimdi söz sırası Halkların Demokratik Partisi Eş Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı Mardin Milletvekili Sayın Mithat Sancar'a aittir.

Buyurun Sayın Sancar. (HDP sıralarından alkışlar)

HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ EŞ GENEL BAŞKANI VE MECLİS GRUBU BAŞKANI MİTHAT SANCAR (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yıl dönümlerinin bir anlamı vardır, olmalıdır. Elbette geçmişteki şanlı sayfa bugünkü kutlamak için önemli bir vesile sunarlar ama bundan fazlasını da hak ederler; o fazla da etrafı bir tefekkür, kapsamlı bir muhasebedir. Bundan yüz yıl önce yaşananlara bugünü ve geleceği anlamak açısından baksak eğer, bu kutlamaların, bu törenlerin içi daha fazla dolar. Ben de yüz yıl öncesine, Birinci Meclis kurulmasına ya da Büyük Millet Meclisinin kurulmasına bu çerçevede, bu gözle bakmaya çalışacağım ve gördüklerimi de sizlerle paylaşacağım.

Evet, Birinci Meclisin hangi şartlarda oluştuğunu hepimiz biliyoruz, benim uzun uzun tekrar anlatmama gerek yok sanırım; işgal altında bir ülke ve Millî Mücadele'nin devam ettiği şartlar. Çok ağır şartlar fakat bu şartlarda yerel kongreler organize ediliyor; ülkenin bütün bölgelerinde kongre toplantıları düzenleniyor, bu kongrelerle Millî Mücadele organize ediliyor. Aslında Meclisin kuruluşuna giden yol da bu yerel kongrelerden geçiyor. Birinci Meclis yerel kongrelerin neredeyse aktığı bir deniz oluyor; yerel kongreler birer nehir, Birinci Meclis bu nehirlerin toplandığı bir deniz.

Ne gibi özellikleri var? Pek çok özelliği var ama ben, en önemli gördüklerimi burada hatırlatmak isterim. Bir defa, o şartlarda ülkenin toplumsal, dinsel, etnik, düşünsel çeşitliliğini büyük ölçüde içeriyor; bu açılarıdan çoğulcu bir Meclis. Eksikler var elbette, kapsanmayanlar var. Bunlar da belki o günden bugüne bakarak değerlendirmemiz ve muhasebesini çıkarmamız gereken meselelerdir. Bu çoğulculuğu tarif etmek için pek çok örnek kullanılabilir ama ben sadece şöyle, ilk etapta sayılanları değil, daha az görünenleri zikredeyim: Mesela, Mevlevi, Bayrami ve Nakşibendi şeyhleri var, Abdülhalim Çelebi var, Hacı Mustafa Efendi var, Şeyh Hacı Fevzi Efendi var, Dersimli Seyit Diyağa Ağa var, Lazistan mebusları var, Laz ve Gürcü olarak bilinen üyeler var, Kürtler var, Çerkezliği öne çıkarmış mebuslar var, Araplar var; kısacası, Türkiye'nin o zamanki etnik, dinsel ve toplumsal çeşitliliğinin önemli

bir kısmı var ve bu insanlar, kendi kimliklerini saklamadan, tam tersine, kendi kimliklerini açıklayarak geliyorlar, kendi kimlikleriyle katılıyorlar. Bu, Birinci Meclisin en önemli vasıflarından biridir.

Bu vasıf diğer özelliklerle de tamamlanmıştır elbette. Bakın, Birinci Meclis meşruiyetçi bir yönetim anlayışına sahiptir, dayandığı ilke de halk egemenliğidir. Evet, egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğunu söyler ama daha sonra da göreceğimiz gibi, 1921 Anayasası'nın başına bir "Halkçılık Beyannamesi" ekler. Millî irade, halk iradesi tartışmasının ayrıntılarına burada girecek değilim elbette ama halk iradesinin ne anlama geldiğini belki de Birinci Meclisin tatbikatına ve daha sonra çıkardığı Anayasa'ya bakarak daha iyi anlayabiliriz. "Halk egemenliği ilkesi, halkçı yönetim demek ama aynı zamanda, halk yararına yönetimin ötesinde, halkın her düzeyde yönetime katıldığı bir yönetim demektir. Nitekim Meclisin kuruluşundan yaklaşık on ay sonra ilan edilen Anayasa bu anlayışa dayanıyor; yerelde halkın kararlara katılımını garanti altına alan bir idare sistemi, bir demokrasi modeli kuruyor.

Birinci Meclis, müzakereci ve mutabakatçı bir yöntem takip ediyor. Bu kadar çeşitli kesimlerden, farklı düşüncelerden insanların, bu kadar zor şartlarda, müzakereyi asla bir kenara bırakmadan, mutabakatı sürekli öne çıkaran bir anlayışla yönettikleri bir dönemi konuşuyoruz, onun 100'üncü yıl dönümünü bugün kutluyoruz. O yöntemin neden bu kadar önemli olduğunu da izin verin biraz sonra açıklayayım.

Ayrıca, bu Meclis, yasalci bir Meclistir. Mesela, 23 Nisan 1920'de açılıyor, 12 Nisan 1921'e kadar tam 109 kanun çıkarıyor. Lütfen, iğnelemek amacıyla söylediğimi düşünmeyin ama bunların hepsi, isimle müsemma, kanundur, torba değildir; her birinin ismi var, her birinin kanun usulüne göre müzakere ve karara bağlanması yöntemi var. O nedenle yasalci bir Meclistir.

Meclis, yetkileri kendinde topluyor, biliyorsunuz, bir Meclis hükümeti sistemi var. Bu, şu demektir: Her türlü yetki, devletin 3 önemli erki, yasama, yürütme ve yargı Mecliste toplanıyor ve fakat, bu yetkilere tekeli bir biçimde sahip çıkma anlayışını taşıyor bu Meclis çünkü dediğim gibi, 1921 Anayasası'yla yetkilerinin çok önemli bir bölümünü yerel yönetimlere devrediyor. Yerel yönetimlere verdiği yetkiler bizi kendi yetkilerini sınırlamak anlamına geliyor yani kadirimutlak yani otoriter bir yönetimi tercih etmiyor; tam tersine, halk egemenliği ilkesinin mantığına uygun olarak yerelde de halkın katılımını sağlayacak bir sistem oluşturuyor bu Meclis.

Değerli arkadaşlar, o sistemin merkezinde muhtariyet var ve bunu 1921 Anayasası apaçık hükme bağlıyor. Muhtariyet yani özerklik. Bu özerkliğin nasıl yönetileceğini de ayrıca, ayrıntılı olarak düzenliyor, orada da şûra yönetimini öne çıkarıyor, aynen kendi işleyişini yerelde de kuruyor. Yani yerelde, vilayetler ve nahiyeler şûralarla yönetilecek, şûralar seçimle gelecek, şûraların da kendi içinde reislerini seçmeleri kendi yetkilerinde olacak. Böyle bir sistem kuruyor. Hangi şartlarda? Bu kadar ağır işgal ve Millî Mücadele, Kurtuluş Savaşı şartlarında. Neden yapıyorlar bunu? Oysa o zamanın liderleri, mesela, Millî Mücadele'nin lideri Mustafa Kemal Paşa çok da yetkiye ve imkâna sahipken bunları neden paylaşıyor? Çünkü rıza istiyorsanız, çünkü birlik istiyorsanız çeşitliliği kabul edeceksiniz, müzakereyi kabul edeceksiniz. Gerçek rıza ancak herkesin kimliğine eşit saygı, herkesin iradesine eşit değer vererek sağlanabilir ve o şartlarda, o ağır dönemde işte böyle bir ortak rızaya ihtiyaç vardı, öyle bir güvene ihtiyaç vardı ve bu güven, tepeden dayatmayla sağlanamazdı; bu güven, bu rıza, zorla, baskıyla, tehditle ortaya çıkarılamazdı; ancak güvenle sağlanabilirdi, ancak herkesin kendini eşit gördüğü bir ortamda gerçekleştirilebilirdi; işte bütün bunları yapmalarının nedeni oydu.

Bakın, bugün, ağır kriz şartlarındayız, insanlığı tehdit eden bir salgınla karşı karşıyayız. Sadece bir örnek vereceğim, Meclisin o dönem ağır bir krizi nasıl yönettiğini gösteren bir örnek: Sakarya Savaşı zamanı, çok şiddetli geçiyor ve yaklaşık 15 bin yaralı var Ankara'ya taşınan. Sadece Ankara'ya taşınan 15 binden fazla yaralı... Ne yapacaklar? Meclis derhâl kendi içinden bir kriz yönetimi oluşturuyor, hepinizin ismini bildiği Sinop Mebusu Rıza Nur'u görevlendiriyor, Rıza Nur da mebuslar arasından 3 kişiyi seçerek bir kriz koordinasyonu kuruyor. Yaralıları ünitelere ayırıyorlar, şehrin hastanelerine sevk ediyorlar. Hastane olmayan yerlerde doktorları çağırıp tedaviyi belli bölgelerde, hastaneler dışındaki bölgelerde de sağlamaya çalışıyorlar. Daha hafif yaralıları ahalinin evine dağıtıyorlar misafir olarak. Bu ancak insanların özgür oldukları, kimliklerinin saygı gördüğü, rızanın serbestçe ortaya çıktığı şartlarda mümkün olur. İşte, bunları ancak böyle bir Meclis yapabiliirdi, yapmıştır da.

Şimdi, bugüne dair birkaç sözle bitireyim konuşmamı. Değerli milletvekilleri, Sayın Başkan; 1921 Anayasası'nın iki temel dayanağı vardı. Böyle bir Anayasa yapılmasının ilk dayanağı halk egemenliği ilkesiydi yani halkı kendi sorununu yöneten muhatap olarak kabul eden anlayıştı. İkincisi, Kürt sorununun çözümüydü. Mustafa Kemal Paşa, sorunun ağırlığının ve ciddiyetinin farkındaydı, bunu halk egemenliği ilkesine dayalı, bütünlüklü bir demokrasi fikriyle çözmeye çalıştı. O dönemler bu konuda çokça çaba harcandı; yerel demokrasi ve halk iradesi. Ülkenin bu sorunu çözmek için o gün bulduğu bu yolu maalesef daha sonra terk ettik. Şimdi de ülkenin sorunlarının çözümü, bu iki ilkeyi birleştirmekten, bu iki alanı buluşturmaktan geçiyor. Halk egemenliği; bu, hem yerel demokrasiyi içerir, bir de değerli arkadaşlar, insanların yerelde kendilerini yönetebilecekleri -elbette bunun belli bir çerçevesi var- şartların, sistemin yaratılması ve herkesin kimliğinin eşit değer görmesi ve anayasal kabule bağlanması, anayasal güvenceye bağlanması.

Değerli milletvekilleri, Sayın Başkan; yüz yıl sonra dönüp baktığımızda, maalesef, bugün Birinci Meclisin özelliklerinden çok uzak bir Meclisle karşı karşıya olduğumuzu kabul etmek zorundayız. Eğer bir soru sorulursa "Bu yüz yıllık süre içinde en güçlü ve en zayıf Meclisler hangileridir?" diye, yani benim cevabım açık, sanırım pek çok insanın da cevabı açıktır; evet, en güçlü Meclisin yıl dönümünü en zayıf Mecliste kutluyoruz. (HDP sıralarından alkışlar) Bunun bize bir şeyler söylüyor olması lazım.

Diğeri, "Yerel yönetimlerin en güçlü olduğu dönem ile en zayıf olduğu dönem hangisidir?" diye soralım, benim cevabım açık; yerel yönetimlerin en güçlü olduğu dönemin 100'üncü yılında yerel yönetimleri neredeyse fiilen lağvetmeye yönelik bir yönetim anlayışıyla karşı karşıyayız. Bu, kabul edilemez; ne kayyum uygulaması kabul edilebilir ne de CHP'li belediyelerin krizi yönetmek için sarf ettikleri çabaların engellenmesi kabul edilebilir. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar) Eğer, bu, insanlığı tehdit eden ama herkesi eşit vurmayan salgınla gerçek anlamda mücadele etmek istiyorsak halkın rızasına ihtiyacımız var. Halkın rızasını üretebilmeniz için, halkın iradesine saygı göstermeniz lazım. Halk sağlığı, halk iradesinden ayrı düşünülemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ EŞ GENEL BAŞKANI ve MECLİS GRUBU BAŞKANI MİTHAT SANCAR (Devamla) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Daha önce dört dakika vermiştim.

HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ EŞ GENEL BAŞKANI ve MECLİS GRUBU BAŞKANI MİTHAT SANCAR (Devamla) – Bir dakika daha verin, tamamlayayım.

BAŞKAN – Buyurun.

HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ EŞ GENEL BAŞKANI ve MECLİS GRUBU BAŞKANI MİTHAT SANCAR (Devamla) – Teşekkür ederim.

Halk iradesine saygı olmadan halk sağlığını koruyamazsınız; bu kadar basit. Önümüzde iki tane yüz yıl dönümü daha var; biri 1921, biri 1923. Eğer, 1921'i bugün güçlü Meclis olmadan idrak edecek olursak sanırım, Türkiye anayasacılığı da büyük ölçüde bittiği bir döneme girecektir. Yani eğer biz önümüzdeki dönemde güçlü bir Meclis kurmayı başaramazsak 1921'in 100'üncü

yıl dönümünde anayasacılık da bitecektir. 1923'e eğer böyle varırsak korkarım ki cumhuriyetten geriye de fazla bir şey kalmayacaktır. O nedenle, güçlü Meclis, demokratik anayasa ve demokratik cumhuriyet, bizim bu ülkede hep birlikte, barış içinde yaşamamızın teminatıdır, temelidir. Bu vesileyle çocuklara bırakabileceğimiz en büyük armağanın da barış içinde, özgür bir ülke olduğunu söyleyeyim.

En başta sağlık emekçilerine, bütün halkımıza, bütün çocuklara, hepinize selamlarımı, kalbî saygılarımı ileterek konuşmamı bitireyim. (HDP ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Sancar.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan, çok kısa bir söz talebi...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hepsi bitsin, ondan sonra topluca söz vereceğim, lütfen, başka talepler de var, güzel gidiyoruz, devam edelim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben Sayın Bostancı girdiği için girdim; o çekerse ben de talebimi çekerim.

BAŞKAN - Devam edelim.

Şimdi söz sırası Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı ve Meclis Grubu Başkanı Osmaniye Milletvekili Sayın Devlet Bahçeli'nin yerine İstanbul Milletvekili Sayın Edip Semih Yalçın'a aittir.

Buyurun Sayın Yalçın. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GENEL BAŞKANI ADINA EDİP SEMİH YALÇIN (İstanbul) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin mehabetini ve tarihimizde icra ettiği hayati fonksiyonu gözler önüne seren bir analiz bugün için anlamlı olacaktır. Meclisin açılışının 100'üncü yıl dönümüne eriştiğimiz bu mesut günde, bu kutlu çatı altında sizlere hitap etmekten duyduğum bahtiyarlığı anlatmaya kelimeler yetmez. Şüphe yok ki bugün, burada sizler de aynı hisleri duyuyor, aynı heyecanı yaşıyorsunuz. Yüreğinizin kabardığını, gözlerinizin şeref, gurur ve iftiharla nemlendiğini görüyorum.

Değerli arkadaşlar, bilirsiniz, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluş hikâyesi öyle romanlarda, masallarda anlatılanlara benzemez; insanoğlunun gördüğü en büyük özgürlük ve demokrasi destanıdır bu. Bu destan, "Hürriyet ve istiklal benim karakterimdir." düsturunu iki asrın idrakine söylenen necip bir milletin varlık kavgasını terennüm eder. Ne mutlu bize ki İstiklal Savaşı'nı zaferle taçlandıran Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin 100'üncü yılını idrak eden, günümüzdeki son millet temsilcileriyiz. Ne mutlu bize ki cesaret ve kahramanlıklarıyla dünyaya nam salmış bir milletin ahfadıyız.

Değerli milletvekilleri, Mondros Mütarekesi'nden 23 Nisan 1920'ye gelinceye kadar baş döndürücü hadiseler cereyan etmiştir. İşgallere karşı yurdun dört bir yanında başlayan münferit direniş mücadeleleri Müdafai Hukuk ve Reddi İlhak Cemiyetlerinin kurulmasıyla örgütlü bir vaziyet almıştı. Sıra, o dönemde "Kuvayimilliyeye" adını alan direniş guruplarının tek çatı altında toplanıp bir lider marifetiyle teşkilatlandırılmasına ve ortak hedefe kanalizasyonuna gelmişti. Bu gaye doğrultusunda hayata geçirilen adımlardan ilki Erzurum Kongresi'nde atılmıştı. Erzurum ve Sivas Kongreleri, Anadolu'ya millî direniş tohumlarını ekmeye başlayan Mustafa Kemal Paşa'yı, Millî Mücadele'nin liderliğine taşıyan iki önemli olaydır. Yurt çapındaki direniş cemiyetlerini ve eylemlerini ortak hedefe yönelterek bir millî ülkü ve yönetim birliği yaratmayı amaçlayan Sivas Kongresi ise kurulacak millî Meclisin en geniş provası olmuştur. Mustafa Kemal Paşa, bir ulusal Meclisin 2'nci provasını, 27 Aralık 1919'da Heyet-i Temsiliye Başkanı sıfatıyla Sivas'tan Ankara'ya gelip yerleştiği Ziraat Mektebi binasında yapmıştır. Mustafa Kemal Paşa, Ankara'da kurulacak ulusal Parlamentonun altyapısını bu mekânda hazırlamıştır. Ziraat Mektebi kısa zaman zarfında Millî Mücadele'nin merkez karargâhı hâline gelmiştir. O günlerde Yunus Nadi Bey'e Mustafa Kemal Paşa'nın söylediği şu sözleri hatırlatmak isterim: "Bir devre yetiştik ki onda her iş meşru olmalıdır; evvela Meclis, sonra ordu Nadi Bey. Meclis hakikatlerin en büyüğüdür, orduyu yapacak olan da millet ve ona niyabeten Meclistir." diyerek açılacak millî Meclisin kurtuluş mücadelesinin en meşru dayanağı olacağını anlatmıştır.

Muhterem milletvekilleri, ilk Meclisin açılışı için Ankara'da toplanan milletvekillerinin hepsi bölgelerinde seçilerek gelmişlerdir, bu nedenle Birinci Meclis millî iradenin tecellîğidir. Tarihte hem bağımsızlık uğrunda savaş yapan hem de bunu millî iradeye ve meşruiyete dayandıran başka bir parlamento görülmemiştir. Bu yönüyle Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi, fevkalade ve emsalsizdir, bir ihtilal Meclisidir; istila, zulüm ve esarete başkaldıran yegâne savaş Parlamentosudur, vatanın harimiismetine dönük saldırılara karşı topyekûn direniş kararının temerküz ettiği meşruiyet abidesidir. Sivas Kongresi'nde vücuda gelen Heyet-i Temsiliye, 23 Nisan 1920'den itibaren yetkilerini Meclise devretmiştir. Bütün direniş gurupları, bütün Kuvayimilliyeye teşkilatları Meclis çatısı altında toplanmış ve millî irade somutlaşıp perçinlenmiştir. Bu büyük tarihî gelişme, o güne kadar atılan adımların ve verilen mücadelenin meşruiyetini bütün dünyaya ispat imkânı sağlamıştır.

Birinci Meclis, esasında, ezilen ve sömürülen milletlerin umut ışığı, ilham kaynağı olmuştur. Zalimlerin yeisi, mazlumların sesi olmuştur. Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisinin en büyük hususiyetlerinden biri de kahramanlık ve fedakârlığıdır; bu hâliyle, âdeta yiğitler ve serdengeçtiler Meclisidir. Birinci Meclis, vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı uğrunda yârdan, anadan, serden geçenlerin otağıdır neticede. Millet temsilcileri Ankara yollarına düşerken yokluğu, açlığı, uykusuzluğu, ölümü ve mihneti göze alarak hareket etmişlerdir. Milletvekillerinin çoğu, uzun süre Meclisin yakınındaki bir okul binasında ikamet etmiş, öğrenci yatakhanelerindeki basit ranzalarda yatıp kalkmışlardır; hepsi de asker karavanasında pişenlerden fazla olmayan tabldot yemekleriyle karınlarını doyurmuştur; hepsi de öğrencilerin okula koştuğu gibi mahrumiyetler içindeki yasama görevine koşmuştur. Bu hâliyle Birinci Meclis, âdeta bir yokluklar Meclisidir; iki çorabından birini, ekmeğinin, aşının yarısını ama bütün ruhunu ve varlık azmini paylaştan yüce gönüllü bir milletin eseridir. 23 Nisan 1920'de millet temsilcilerinin toplandığı salonda bulunan kürsü Ankaralı bir marangozun Meclise hediyesidir. Milletvekillerinin oturacağı sıralar Ankara Muallim Mektebinden, 2 petrol lambası ile sac sobalar kahvehanelerden temin edilmiştir. Büro eşya ve malzemeleri de resmî dairelerden getirilmiştir. Ankara'nın ve ülkenin mahrumiyetlerini yüksünmeden paylaşan milletvekilleri de maaşlarının bir kısmını Millî Mücadele için harcanmak üzere Meclis Hükûmetine bağışlamıştır.

Saygıdeğer milletvekilleri, Birinci Meclis bir millî mutabakat Parlamentosudur, ortak emel için çarpan yürekler aynı potada buluşmuştur. Cefayla, terle sulanan, kanla yoğurulup canla mühürlenmiş mübarek vatan toprağında bin yıllık kardeşlik yeniden güncellenmiştir.

İlk Meclis, olağanüstü şartların meclisidir, o dönemin gereği ve koşulları icabı fevkalade yetkilerle donatılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, yasama ve yürütme yetkilerini o dönemde tamamıyla uhdesine almıştır yani hem kanun koyucu hem hükûmetçi, olağanüstü işlemlerle olağanüstü işler başarmıştır. Meclis, açıldıktan sonra, kırk yıllık bir parlamento gibi tıkrık işlemeye başlamış, kısa sürede milletin mukadderatına vaziyet etmiştir; evveleminde, bir taslak hazırlanarak Türkiye devletinin ilk anayasası olan Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nu kabul etmiştir. "Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir." düsturu, bütün hakikat ve hikmetiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinde tecelli etmiştir.

İlk Meclis, mukaddes bir demokrasi mabedidir, idealist ve yüzde 90'ından fazlası iyi eğitim görmüş insanlardan oluşan demokratik bir parlamentodur. Her ne kadar Mecliste birinci ve ikinci guruplar arasında şiddetli tartışmalar yaşansa da hiçbir vatan sevgilerinden ve samimiyetlerinden taviz vermemiştir. Söz konusu vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı olunca bütün farklılıklar, değişik inanç ve düşünceler bir kenara bırakılmış, yürekler ortak vurmuştur. Millî Meclisin hamuru, mayası millettendir;

anahtarını imandan, kilidi vahdettendir. Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir kararlılık ve millî ant Meclisidir; orada edilen yeminlerden asla dönülmemiştir. Top sesleri Polatlı'dan duyulurken ve Ankara bir ara tehdit altına girmişken millet temsilcileri, katiyen kenti, Ankara'yı terk etmemişlerdir. Meclisin kuruluş muştusu 23 Nisan 1920'de cihana duyurulunca âdeta, milletimizin asırlık acıları dinmiştir. Millet Meclisinin açılışıyla ufukta parlamaya başlayan bağımsızlık ışığı, Ankara üzerine aksetmiştir. 20'nci yüzyılı kucaklayan yeni bir Türk devletinin doğum sancıları Türkiye Büyük Millet Meclisinde başlamıştır. Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi demek, zafer demektir; zafere giden yolun taşları adım adım, safha safha, büyük bir kararlılıkla döşenmiştir.

Saygıdeğer milletvekilleri, bu vesileyle geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın 23 Nisan Bayramı'nı kutluyorum. Mübarek ramazan ayının Türk İslam dünyasına huzur, sükûn ve sağlık getirmesini niyaz ediyorum.

Sözlerime son verirken Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını, kurucu Meclisin vekillerini ve çalışanlarını, canlarını feda eden kahraman şehitlerimizi rahmet, minnet ve saygıyla anıyorum; hem bugünümüzü hem de yarınlarımızı onlara borçluyuz, ruhları şad olsun. 100'üncü yılını kutladığımız Gazi Meclisi saygılarımla selamlıyorum. (MHP, AK PARTİ ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yalçın.

Şimdi söz sırası İYİ PARTİ Meclis Grubu Başkanı Edirne Milletvekili Sayın Orhan Çakırlar'ın yerine Grup Başkan Vekili Kocaeli Milletvekili Sayın Lütfü Türkkan'a aittir.

Buyurun Sayın Türkkan.(İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUP BAŞKAN VEKİLİ LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100'üncü şeref yaşını idrak ettiğimiz şu anlamlı günde yüce Parlamentoyu saygıyla selamlıyorum.

Yüz yıl önce bugün, 23 Nisan 1920 Cuma günü, güneşli bir öğle sonrası, Millet Meclisinin önünde dualar okunup, tekbirler getirilip kurbanlar kesildikten sonra Mustafa Kemal Paşa, Meclis binasının iki üç basamaklı merdivenini çıkarak eline verilen makasla kırmızı-beyaz kurdeleler bağlanmış olan kapıdaki kurdeleleri keser. Sıra Meclisin açılışına geldiğinde, içeride 115 milletvekili vardır. Aslında Meclis 324 milletvekiliyle açılacaktır fakat 16 Mart 1920 günü İstanbul işgal edilmiş, Anadolu ve Rumeli Müdafaai Hukuk Cemiyeti ve Meclis-i Mebusan üyelerinden oluşan vekiller İngilizler tarafından tutuklanmış ve sürgüne gönderilmişlerdir. İşte bundan yüz yıl önce, yüksek bir şeref ve cesaret dolu o gün 115 milletvekili Ankara'ya ulaşabilmiştir. 115 vekil arasından en yaşlı üye sıfatıyla Sinop Milletvekili Şerif Bey Başkanlık kürsüsüne çıkar ve yaptığı kısa konuşmada İstanbul'un işgal edildiğini, hilafet ve saltanat makamının esir olduğunu belirterek Meclisi açar. Meclis kürsüsünün arkasında Osmanlıca “İşlerinizde meşveret ediniz.” yazmaktadır. Zaman gelecek, bu levhanın yerini Türkçe bir levha alacaktır; o Türkçe yazı, şu anda arkamda gördüğünüz “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” İşte o gün, esir yaşamaktansa vatanın selameti için ölmeyi göze alan 115 vatan sevdalısı, Heyet-i Temsiliye yani milletin vekilleri, aynı gün Meclisin ilk oturumunu gerçekleştirirler. 100'üncü yaşında, mensubu olmandan büyük bir onur ve gurur duyduğumuz işte bu Meclisin adı, işte 115 kahraman vatan evladı tarafından o gün konulur. Aynı ruh ve heyecan içinde, hep beraber, Türkiye Büyük Millet Meclisinin adını ilan ederek işgalcilere, Türk milletinin geçmişinden gelen o asil bağımsızlık gücünü gösterirler. Bu, aynı zamanda, bu milletin kendi kaderine hâkim olmak için başlattığı büyük yürüyüşün ilk adımıdır. Bu büyük adımın bir başka tarihsel dönüm noktası daha vardır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 23 Nisan 1920'de kuruluşu, tarihte bin dört yüz yıl sonra devlet hayatında ilk defa “Türk” isminin kullanılması anlamına gelir. Özellikle, bağımsızlık mücadelesini yönetme ve kurucu Meclis rollerini üstlenen tam egemenlik, özgürlük ve yeni bir devlet kurma işlevini başarıyla bir araya getiren Meclis, bu süreçte siyasal temsilin en güzel örneğini hayata geçirmiştir.

İstiklal Savaşı'nın bütün aşamalarını, Türkiye Büyük Millet Meclisinden aldığı güçle hayata geçiren Mustafa Kemal Atatürk, imkânsız imkânları kılarak en büyük desteği milletvekillerinin iradelerinden almıştır. Öyle günler gelmiştir ki Meclis kavgalarından usanıp “Canım efendim, bu Meclis de nedir, izin veriniz, dağıtalım.” diye tekliflerde bulunan, millî egemenliğin önemini kavrayamayan kişilerden Gazi Mustafa Kemal özellikle uzak durur. Atatürk, Meclissiz yaşamayı aklı almayan, bir 20'nci asır lideridir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e göre Meclis, bir nazariye değildir; bir hakikattir ve hakikatlerin en büyüğüdür. Atatürk, yapmak istediklerini elindeki yetkileri artırarak Türk milletine dayatmak yerine, Türk milletinin temsilcilerinin yer aldığı Türkiye Büyük Millet Meclisi aracılığıyla hayata geçirmeyi tercih etmiştir; hiçbir zaman Meclisi ortadan kaldırmayı, yetkilerinden arındırmayı ya da bir tek adam rejimi kurmayı düşünmemiş, “Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir” ilkesinden asla vazgeçmemiş ve bu milletin hâkimiyetinin ancak ve ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi vasıtasıyla gerçekleştirileceğini hiçbir zaman unutmamıştır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde milletimiz, o zor şartlar altında millî iradeyi baş tacı yapmış ve kudreti altında saklı Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında tek yürek olmuştur. Yüce Meclisimiz, düşmanın yurdun dört bir yanını işgal ettiği bir dönemde, imkânsızlıklar içerisinde kurulmuş bir Parlamentosudur. İşte bu kahraman Meclis, bugün 100'üncü şeref yaşını kutluyor. Bir asırlık tarihi boyunca Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk siyasal hayatının en önemli kurumu olmuş ve farklı dönemlerde demokrasinin kalesi olarak görevlerini ifa etmiştir. Bu bir asırlık dönemde dört farklı Anayasa ve pek çok darbeye karşılaşan Meclis, tüm zorluklara rağmen Türk siyasal hayatının vazgeçilmez bir kurumu olarak varlığını sürdürmüştür. Yüce Meclisimiz, yüz yıl önce olduğu gibi bugün de demokrasimizin kalbi, milletimizin ümit kaynağıdır. Cumhuriyetimizin, demokrasimizin, devletimizin ve millet olarak geleceğimizin en büyük güvencesidir.

Yüce Meclisimiz, kurucu iradede aldığı güçle, bugün de aynı sorumluluk içerisinde, aynı coşku ve kararlılıkla yoluna devam etmektedir. Halk iradesinin de kullanıldığı bu çatı, toplumsal beklentilere cevap veren, sorunlara çözüm üreten ve ülkemizin önünü açan en yüce makamdır. İhtiyacımız olan temel düzenlemelerin uzlaşma ortamı içerisinde, hep beraber hayata geçirilebilmesi için gerekli zeminlerin oluşturulması, iktidarıyla muhalefetiyle hepimizin ortak sorumluluğudur. Bu sorumluluğu bizlere makamın asıl sahibi milletin bizatihi kendisi yüklemiştir. Uzlaş, iş birliği ve ortak akılla aynı zeminde gerçekleştirilecek çalışmalar hem Meclisimize hem de siyaset kurumuna duyulan güveni artıracak ve ülkemizi daha ileri noktalara taşıyacaktır.

Bir ülkenin kendi coğrafyasında hem de dünya genelinde saygın ve güçlü bir yer edinmesinin en etkin ve kalıcı yolu, demokrasiden ayrılmadan, her vatandaşın düşüncesinden azami ölçüde yararlanmaktır. Devlet yönetiminde millet egemenliğinin tam olarak tesisi de ancak demokrasinin ürettiği ortak karar mekanizmasıyla mümkündür. Nihayet, demokrasiden beklediğimiz bütün çareler, ancak bütün sorunların bu çatı altında çözüme ulaştırılmasıyla mümkündür. Artık, yeni bir dünyanın kapısı aralanmışken, insanı ve yaşamı merkezine alan meclisler, gerçek ve hâkim anlamda millet iradesinin tezahür ettiği demokrasi ahlakını, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve siyaseti temsil edebilirler. Gerçek anlamda, çoğulcu demokrasiyi, düşünce hürriyetini, din ve vicdan hürriyetini ve teşebbüs hürriyetini içine sindirememiş, hak ve özgürlükleri evrensel ölçülere ulaştıramamış bir millî iradeyle, hâkim anlamdaki ulusal egemenliği iddia ve tesis etmek mümkün olmaz. İşte bu yüzden, bugünkü demokrasimizin kalitesini ne pahasına olursa olsun yükseltmek zorundayız. Bunun yolu ise ancak ve ancak güçlendirilmiş parlamenter sisteme dönmekten geçer. Bir parlamentonun gücü de vatandaşlarının hak ve hukukunu savunmaktan vazgeçmeyen, demokrasi mücadelesinden asla taviz vermeyen, milletin temsil yetkisi verdiği vekillerin varlığına ve etkinliğine bağlıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kurulduğu günden beri tam yüz yıldır ülkemizin kaderine yön veren Meclisimizin yasama yetkisi mutlaklıdır. Milletimizin adına kullanılan bu yetkiyi daraltacak, kullanımını engelleyebilecek veya sınırlandıracak

başka hiçbir güç yoktur; olması da asla ve kata kabul edilemez. Cumhuriyetimizin mimarı, kurucu önderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk, milletin güvencesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin önemini 1 Kasım 1930 tarihinde dördüncü yasama yılı açılışında yaptığı konuşmasında şu veciz sözlerle ifade etmiştir: "Arkadaşlarım, ülkenin yazgısında tek yetki ve güç sahibi olan Büyük Millet Meclisi, bu ülkenin düzeni için, iç ve dış güvenliğini sağlamak ve korumak için en büyük güvencedir. Büyük millî sorunlar şimdiye kadar ancak Büyük Millet Meclisinde çözümlendi. Gelecekte de yalnız oradan kesin önlemler sağlanabilecektir. Türk Milletinin sevgi ve bağlılığı her zaman Büyük Millet Meclisine yönelmiştir ve hep oraya yönelecektir."

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Parlatonun yetkileri kısıtlandıkça demokrasi zemininden uzaklaşmakta ve bu, ülkemizde, millet iradesinden adalet kavramına, adaletten ekonomiyeye birtakım sorunlar getirmektedir. Bugün Meclis, yetkileri elinden alınmış, etkisizleştirilmiş ve devre dışı bırakılmış bir Meclis hâline getirilmek istenmektedir. Parlatenter sistemin devre dışı bırakılmasıyla, bırakın millet iradesinin tecelli etmesini, bırakın halkın katılımını, anayasal kurumlara bile hesap verebilir olmak imkânsız hâle getirilmiş; muhalefeti dışlama çabaları gün geçtikçe artmaktadır. Ülkemizin geleceği için hayati bir konuma sahip, milletin kaderini belirleyen ve 100'üncü yaşını kutlayan Meclisimizin yetkilerini budamak yerine, yüz kırk üç yıllık Parlatento geleneğimizden gelen birikim ve tecrübelerimizle Meclisimizi eskisinden daha güçlü ve yetkin hâle getirmek zorundayız. Oysa sayısını bilmediğimiz ve hemen uygulamaya konulan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve genelgeleri, bugün, milletin ve devletin ortak aklı Meclisimizi itibarsızlaştırmaktadır; aynı zamanda demokrasimize de zarar vermektedir çünkü ne denetim vardır ne de hesap verme. Kısacası, yeni sistemde, parlatenter sistemde olduğu gibi kontrol ve denge sistemi bulunmamaktadır. Geçmişte yaşanan en zor koşullarda bile Türkiye Büyük Millet Meclisi, hükûmeti denetleme görevini yerine getirmiş ve hiç kimse kürsüye çıkıp "Siz bu soruları niye soruyorsunuz?" ya da "Bu gensoruyu neden verdiniz?" diye sormamıştır çünkü milletvekilleri hükûmet üzerinde denetim görevlerini yaparak Parlatentoya saygınlık kazandırmışlardır; milletvekillerinin soru önergeleri ve gensorular yoluyla denetim yetkilerini kullanmaları asla sorun edilmemiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bulunduğumuz coğrafya her zamankinden daha tehlikeli hâle gelmişken hiçbir tek kişinin herhangi bir ülkeyi, hele hele Türkiye gibi sorunlarla çevrili bir ülkeyi yönetmesi mümkün değildir. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) İYİ PARTİ Genel Başkanı Sayın Meral Akşener'in de ifade ettiği gibi, milleti devletinden koparan, Parlatentomuzu zayıflatan Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminden bir an önce vazgeçilmeli; ivedi bir şekilde güçlendirilmiş parlatenter sisteme dönüş yapılmalıdır. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

Unutulmamalıdır ki büyük Türkiye'yi inşa edecek birikim ve yeteneğimiz bin yıllık devlet geleneğimizde ve yüz kırk üç yıllık parlatento birikimimizde mevcuttur. Ulusal güvenliğimiz, geçmişimizden emanetimiz, geleceğimize mirasımızdır.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kutlu olsun. 100'üncü yaşını büyük bir gururla ve onurla kutladığımız yüce Parlatentoyu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Türkkan.

Şimdi, söz sırası Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Erkan Baş'a aittir.

Buyurun Sayın Baş. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Genel Kurulu ve bizi ekranları başında izleyen, emeğiyle, alın teriyle yaşayan tüm yurttaşlarımızı saygıyla sevgiyle selamlıyor, emperyalist işgale ve saray saltanat düzenine karşı halkın birleşik mücadelesini temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisinin 100'üncü kuruluş yıl dönümünü Türkiye İşçi Partisi adına kutluyorum.

Değerli arkadaşlar, iki yıla yakındır bu kürsüye her gelişimde söylemek istediğim ama zaman kısıtı nedeniyle söyleyemediğim bir konuyla başlayacağım, tabii, yine süremizin kısa olması protesto ederek başlayacağım. Söylemek istediğim hep şuydu: Bakın, şu duvarın arkasında kocaman "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." yazıyor ve bu söz, buraya dekor olsun, önünden geçip bakmadan konuşalım, gelip gidelim diye, umursamayalım diye söylenmemiş. Hiç değilse 100'üncü yıl kutlamalarımızda bu yazı üzerine konuşalım ve bunu tartışalım istiyorum. Bu yazının altında konuşurken bugün bu yazının altında konuşurken Türkiye'de mevcut durumun orada ifade edildiği gibi olmadığını söyleyerek başlamak zorundayız.

Bugün Türkiye'de bir saray rejimi hâkimdir. Saray rejiminde hâkimiyet, bugün bile sarayından çıkıp buraya gelmeye tenezzül etmeyen tek adama aittir. (CHP sıralarından alkışlar) Bugün hâkimiyet, salgında bile üç kuruş yevmiye için inşaatta çalışmaya devam edip hayatını kaybeden işçi Hasan'ın değil, çıkarlarını korumak için seferber olduğunuz, vergi borçlarını sildiğiniz 5'li müteahhit çetesindedir. Hâkimiyet, günde on dört saat tek bir maskeyle hastaneleri temizlemeye devam eden asgari ücretlinin, hasta bakıcıların, hemşirelerin, doktorların değil hasta garantili hastane ihalesi verdiğiniz patronlarındır. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar) Ambulansı bir devlet malı olarak görüp çizmesiyle kireltmeme özeni gösteren salgın günlerinde bile madende çalışırken göçük altında can veren maden işçisinin değil hâkimiyet, saraydan aldığı güçle madenci ailesine tekme atma cüreti gösteren o hainde bugün hâkimiyet. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar) Egemenlik, suyu, kanalizasyonu olmayan tarlalardaki çadır alanlarında bir yevmiye için sağlığını tehlikeye atan tarım işçisinde değil, "Corona sürecinde Türkiye'de sebze meyve ihracatı arttı." utanmaz haberlerini yazan gazete patronlarında hâkimiyet. "Açım." diyen yurttaş "Geber!" diyen bürokratta hâkimiyet. "Beni düzeniniz öldürür." diyen tır şoförünü gözaltına aldırarlarda hâkimiyet. Hapisten çıkarttığınız mafya artıklarında, çete bozuntularında hâkimiyet. Bunlar hapishaneden çıkarken seçilmiş milletvekillerine, belediye başkanlarına hapis cezası verenlerde hâkimiyet. Ezcümle değerli arkadaşlar, saray rejiminde egemenlik, sayısı 70 milyonu bulan yoksulluk sınırındaki emekçi halkın değil halkın sırtından trilyon dolarlık servete ulaşan asalakların, bir avuç parazit patronundur hâkimiyet.

Değerli milletvekilleri, bugün bir de çocuk bayramı. Sayenizde çocuklarımızın yaşayamadığı bir bayram diyelim. 20 milyon çocuğun olduğu ülkede TÜİK'e göre 750 bin, gerçekteyse 2 milyon işçi çalışıyor, çocuk işçi çalışıyor. Ne yapıyor bu çocuk işçiler? Hani hastalık kol gezerken "20 yaşından küçükler sokağa çıkmasınlar." dediğinizde "Eğer sen işçiysen, çalışıyorsan çık, atölyeye -merdiven altı atölyeye- fabrikaya, tarlaya, sanayiye git, hamallığa devam et." dediğiniz çocukların bayramı. Bu çocuklar büyüyünce ne olacak diye sormamız gerekmiyor mu? Nasıl bir gelecek sunuyoruz çocuklarımıza? 15-24 yaş arası her 4 gençten 1'inin işsiz olduğu, ne eğitimde ne işte olduğu bir gelecek sunuyoruz. Eğitime devam edenler, eğer şanslıysa eğitime devam edenler; annelerinin, babalarının parası varsa kolejlere gidebiliyorlar, parası yoksa yapabileceği tek şey imam-hatibe gitmek çünkü devriktidarınızda, on sekiz senede 16 kere eğitim sistemini değiştiren bir düzen kuruldu. Bu, çocuklarımıza ne verebilir ki?

Birinci soruda "Egemenlik gerçekten halkın mı?" demiştim, ikinci soruya "Bu şartlarda çocuklar neyin bayramını kutlayacak?" Ulusal Egemenlik Bayramı hediyesi olan çocuklarımızın günü kutlu olsun, onlara çocukluklarını bayram tadında geçirecekleri bir gelecek de buradan sözümüz olsun.

Değerli arkadaşlar, sözlerimi bitirirken iktidar vekillerine sesleniyorum: Eğer egemenlik halkınsa burada oy kullanırken, elimizi indirip kaldırırken bizi seçen halk lehine, halk için kalkmalı o eller, saraydan gelen talimat doğrultusunda değil. Eğer egemenlik halkınsa işçiler, emekçiler sokağa çıkmak zorundayken, sokağa çıkma yasağında bile özel izinle fabrikaları çalıştırmaya devam ederken Meclis tatile çıkamaz. Halkını korumak, halkın mücadelesinin en önünde olmaktır halkın vekillerinin görevi.

Değerli yurttaşlar, 23 Nisan sadece bir kutlama günü değil, hatta bugün 23 Nisan daha fazla bir mücadele günüdür. Adı

“Meclis” olan ancak maalesef neredeyse bütün yetkileri elinden alınmış bu mekân da halkın mücadelesinin bir alanıdır. Halkın sorunlarını haykırmak, halkın mücadelesine güç vermek için buradayız. Biliyoruz, 100’üncü yılı kutlamayı hak etmek için egemenliğin saraydan alınıp yeniden halkın eline verilmesi gerekir. Bugün 23 Nisan 2020 ve bu da bizim halkımıza 100’üncü yıl sözümüz olsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI ERKAN BAŞ (Devamlı) – Söz kardeşlerim, emekçi halkın hâkimiyetini mutlaka kazanacağız. Söz çocuklar, size bir bayram gününü bile çok görenlere bakmayın, sizin için mücadele ediyoruz ve tüm dünya çocukların olacak, yarınlar çocukların olacak, yarınlar mücadele edenlerin olacak, yarınlar bizim olacak. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Erkan Baş’ın niçin böyle konuştuğunu biliyor, anlıyor ve cevap vermiyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Baş, Sayın Bostancı.

Şimdi söz sırası Demokrat Parti Genel Başkanı ve Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Gültekin Uysal’a aittir.

Buyurun Sayın Ünsal. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

DEMOKRAT PARTİ GENEL BAŞKANI GÜLTEKİN UYSAL (Afyonkarahisar) – Aziz milletim, çok kıymetli Genel Kurul; bugün, tarihin seyrinin değiştiği müstesna bir günün 100’üncü yıl dönümü, müstesna bir gün. Bu müstesna günde bir yanda bir asır evvelki tarihî günü anlamalı, başta Mustafa Kemal Atatürk, beraberinde irade koymuş abide şahsiyetleri de kadirşinas bir milletin mensupları olarak anmalıyız.

Milletin kurtuluşuna, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluşuna öncülük etmiş, tanıklık etmiş bu yüce Meclisin 100’üncü yılını, diğer yandan idraklerimizi derinden tazelemek için de vesile yapmalıyız. Böyle bir günde, bu yüce Meclisin üyesi olarak bulunmak ve bu güne tanık olmak, hiç kuşkusuz hepimiz için bir onur ve kıvanç vesilesidir.

İstiklali için sahada canını vermiş bir millete masada var olma, kendi kaderini tayin etme ve istikbalini tahkim etme hakkı, imkânı veren bu yüce teşekkülün her kuruluş yıl dönümünde olduğu gibi muhakkak 100’üncü yılını da keşke layıkıyla kutlayabilseydik. Salgın nedeniyle hakkıyla ifa edemediğimiz bu kutlu günü, millet olarak bu illetten kurtulduktan sonra daha layıkıyla anacağımızı, bu Meclisin mahiyetini, maneviyatını kavrayacağımızı umut ediyorum.

Bugün, aslen bir maddi varlığın, yalnız bir fiziki teşekkülün, yalnız bir teşebbüsün değil; bir fikrin, bir tefekkürün, ulvi bir tahayyülün de 100’üncü doğuş yıl dönümü. İstinat noktası yalnız millet olmuş, milletin istiklali, istikbali olmuş, milletin iradesi olmuş bir fikrin, harcında milletin iradesini gördüğümüz, duvarlarında milletin kanı, canı, alın teri ve hürriyet aşkını gördüğümüz büyük bir milletin cumhuriyetle birlikte en büyük eserinin 100’üncü yılı. Anadolu’dan, Trakya’dan ülkenin doğusundan batısından her inanç, her fikir, her yaştan bir olmuş bir ruhun ay yıldızı otağı yaparak var oluşunun 100’üncü yılı. Bu aziz milletin iradesine, kâh düveli muazzamanın tazyikiyle muharebe meydanlarında, kâh sinesinde şahsi hırsları olanların manda ve himaye talepleriyle kongre ve toplantılarda gem vurulmak istenirken bir büyük mesaj verilmiştir dünyaya. Bu mesaj, egemenliğin kayıtsız ve şartsız kendisinde olduğu, hiçbir koşulda egemenliği hiç kimseyle paylaşılmayacağı idi.

Değerli milletvekilleri, varlıkların, kuruluşların ruhu olduğuna inanırız. Bu mümtaz varlığın da ruhu millî egemenliktir. Büyük yazar şair Ahmet Hamdi Tanpınar’ın “Bir anın arkasında asırlar var.” dediği gibi, işte bu ruhu da tarihî gelişim çizgisi içinde zamanın ruhunu kavramış bizzat bu millet üflemiştir.

Aziz Atatürk’ün yüz sene evvel açılış nutkunda bulunan bir beyanı bu açıdan önemlidir: “Meclisimizin varlığı, meşruiyet ve sorumluluk esaslarının itibar ve saygı görmesiyle kaimdir.” demiştir Büyük Atatürk. Bu Meclisin meşruiyeti o kurucu ruh, sorumluluğu ise egemenliğin millete ait olmasını sağlamaktır. Şüphesiz, Türkiye Büyük Millet Meclisi hürriyetçi demokratik sistemin kalbidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, her şeyin açıkta, aleni, herkesin gözü önünde cereyan etmesinin teminatıdır. Şüphesiz, Türkiye Büyük Millet Meclisi hakların, hürriyetlerin bekçisidir. İşte 100’üncü yılında, bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinin iktidarından muhalefetine burada bulunan tüm üyelerin, Meclisin varlığının kaim olması için en üst hak arama kurumu olarak bütçe hakkından varlığına mündemik tüm haklarına öncelikle sahip çıkma yükümlülüğü düşmüştür. Bunun için ise yüzyıl önceki kurucu ruhun yeniden icra etmesi gerekmektedir.

Değerli Genel Kurul, kıymetli milletvekilleri; Meclisimizin yıl dönümlerini aslı vasfını nazara alarak coşkuyla kutlayacağımız günlerin yakın olduğu inancıyla, Meclisimizin açılışının, millî iradenin en yüce şekilde temsilinin 100’üncü yılını kutluyorum. Böyle büyük bir günü devletimizin ve milletimizin teminatı olan çocuklarımıza armağan eden Birinci Meclisin Başkanı, cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Atatürk ve mücadele arkadaşlarını 115 milletvekiliyle beraber rahmetle yâd ediyorum. Dünyanın saadeti, cumhuriyetimizin ve millî egemenliğimizin teminatı olan çocuklarımızı bu güzel günlerinde sevgi ve umutla alınlarından öpüyoruz.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nı tekrar kutlarken ayrıca bu gece başlayacak olan ramazan ayı vesilesiyle bu mukaddes ayın hayırlar getirmesini, salgın nedeniyle sofralarda bir araya gelemesek de gönüllerde, dualarda Yüce Allah’ın bizi birleştirmesini temenni ediyorum.

Yüce Meclisi ve onun kıymetli siz temsilcilerini saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Uysal.

Şimdi söz sırası Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mustafa Destici’ye aittir.

Buyurun Sayın Destici. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ GENEL BAŞKANI MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, kıymetli vatandaşlarım ve sevgili çocuklar; Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100’üncü yılını, necip milletimizin ve geleceğimizin teminatı çocuklarımızın 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nı milletimizin aydınlık geleceğine vesile olması dilekleriyle kutluyorum.

Ayrıca, bu yıl Covid-19 salgını sebebiyle mahzun bir şekilde karşıladığımız mübarek ramazan ayının Türk milletine ve İslam dünyasına hayırlar getirmesini Yüce Rabb’imden niyaz ediyor, cümnenizin ramazan ayını tebrik ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, biliyoruz ki son Osmanlı Mebusan Meclisi 28 Ocak 1920’de Misakımillî’yi kabul etti ve bu karar 17 Şubat 1920’de tüm dünyaya ilan edildi. İtilaf devletleri bu gelişme üzerine 16 Mart 1920’de İstanbul’u işgal ettiler. Bir İngiliz askerî birliği Meclisi basarak Rauf Bey’in de içinde bulunduğu bazı milletvekillerini tutukladılar. Bunun üzerine 18 Martta toplanan mebuslar Meclis-i Mebusanı süresiz tatil edip Ankara’da toplanma kararı aldılar. 21 Nisan 1927’de “Heyeti Temsiliye Reisi Mustafa Kemal Paşa” imzasıyla kolordulara, valiliklere, müdafai hukuk heyetlerine ve belediye başkanlarına “çok acele” koduyla şu telgraf çekildi: “Yüce Allah’ın lütfuyla, 23 Nisan Cuma günü, cuma namazından sonra, Ankara’da Büyük Millet Meclisi açılacaktır.” Hacı Bayram Camisi’ndeki cuma namazından sonra toplanan muhteşem kalabalık tekbirlerle Meclise yürüdü. Hacı Bayram-ı Veli’nin, üzerinde ayetler bulunan sancağı, bir rahlede taşınan Kur’an-ı Kerim ve Sakalîşerif, topluluğun önünde yer aldı. Fehmi Hoca tarafından yüksek sesle okunan hatim duasından sonra, Büyük Millet Meclisi Mustafa Kemal Paşa tarafından kurdele kesilerek açıldı. Kürsüye Hacı Bayram-ı Veli’nin sancağı dikildi, Kur’an-ı Kerim ve Sakalîşerif kürsüye konuldu. Meclisin duvarına

da Şûrâ Suresi'nin 38'inci ayetinde geçen...

(Hatip tarafından Şûrâ Suresi'nin 38'inci ayetikerimesinin okunması)

BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ GENEL BAŞKANI MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – ...“Onlar işlerini aralarında toplanarak istişare ederler.” yazılı levha asıldı.

Bu tarihî gerçeğin ışığında, Büyük Millet Meclisinin bir yönüyle hem Meclis-i Mebusanın devamı hem de Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusu olduğunu söyleyebiliriz.

Kıymetli milletvekilleri, bugün Türkiye Büyük Millet Meclisimizin açılışının 100'üncü yılını şerefle ve şanla kutluyoruz. İşgal edilen vatan topraklarında milletimizin kurtuluş ve var olma mücadelesini yöneten, yokluk içinde sadece Allah'a ve millete sırtını dayayarak verdiği savaşta yurdun her karış toprağını düşmandan temizleyerek zafer kazanan bir Meclise sahibiz elhamdülillah. Bağımsız, hür, çağdaş, güçlü bir devlet ve toplum inşa eden bir Meclise sahibiz. Türkiye Büyük Millet Meclisi bu yönüyle hem Türk tarihinde hem de dünya tarihinde çok önemli ve özel bir yer tutar. Onun içindir ki Türk milleti Meclisiyle gurur duymaktadır, onun geçmişte neleri başardığını ve gelecekte neleri başarabileceğini bilmektedir. Evet, eksiklerimiz var. Bu eksiklikler konusunda milletimizde zaman zaman gözlemlediğimiz Meclise yönelik sitemlerini de yine milletimizin mazisine bakarak duyduğu Meclisine yönelik sevgisine, ona attığı olağanüstü güce ve ondan beklentilerinin büyüklüğüne bağlıyorum. Neye sahip olduğumuzu, sahip olduklarımızın değerini, özellikle onları kaybetmeden bilmemiz çok önemli.

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi gerektiğinde devletin aklı, gerektiğinde milletin vicdanı, gerektiğinde kılıç tutan eli, milletin zırhı, iradesi, bizatihi milletin ta kendisidir. Geçmişten bugüne yaşadıklarımızı hatırladığımızda, içeride ve dışarıda Türk milletine, Türk devletine düşmanlık eden herkesin ilk hedefi hep Türkiye Büyük Millet Meclisi olmuştur. Milletimize yönelik bir komplonun planlandığının ilk işareti, hep Türkiye Büyük Millet Meclisini itibarsızlaştırma gayretleriyle başlamıştır. Bu, cumhuriyet henüz kurulmadan Millî Mücadele devam ederken de böyle olmuştu, 15 Temmuz ihanet hareketinde de böyle olmuştur.

Değerli milletvekilleri, Meclisin itibarı milletin itibarıdır. Milletin Meclisi güçlü olursa millet güçlü olur, devlet güçlü olur. 100'üncü yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, Kurtuluş Savaşı'mızı yöneten, onu zaferle sonuçlandırarak cumhuriyeti kuran kadroyu, Şerif Bey'i, Rauf Bey'i, Mehmet Akif'i, Halide Edip Hanım'ı, Birinci Meclisin kahraman üyelerini, Millî Mücadele'yi kazanarak Anadolu'nun Türk milletine vatan olmaya devam etmesini sağlayan şehitlerimizi, gazilerimizi rahmetle ve şükranla yâd ediyorum.

Şahsım, Büyük Birlik Partisi ve alperenler adına bayramımız kutlu, özellikle çocuklarımız mutlu, devletimiz var olsun. Şüphesiz ki hâkimiyet Allah'ın, irade, egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

Saygılarımla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Destici.

Şimdi söz sırası, Demokrasi ve Atılım Partisi adına İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Yeneroğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Yeneroğlu. (CHP sıralarından alkışlar)

DEMOKRASİ VE ATILIM PARTİSİ GENEL BAŞKANI ADINA MUSTAFA YENEROĞLU (İstanbul) – Çok Saygıdeğer Başkan, çok kıymetli milletvekilleri, çok değerli bakanlarımız, televizyonları başında bizleri izleyen çok saygıdeğer vatandaşlarımız; milletin iradesinin temsilcisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yılını anmak ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlamak üzere bir araya geldiğimiz bu özel oturumda DEVA Partisi adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

23 Nisan 1920'de büyük bir sorumluluk bilinciyle açılan, çatısı altında gururla bulunduğumuz yüce Meclis, istiklal için, hürriyetler için verilen müstesna mücadelenin çıkış noktasıdır. Milletin ve vatanın zor günlerinde yurdumuzun dört bir yanından gelen farklı görüşlerin bir arada omuz omuza verdiği bu mücadeleye önderlik eden başta Mustafa Kemal Atatürk'ü, Birinci Meclisin her bir üyesini ve aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Sayın milletvekilleri, Birinci Meclisin kürsüsünün arkasında “Onların işleri istişare ile yapılır.” ayeti asılıydı. Kurtuluş Savaşı'nın en zor zamanlarında, temel hak ve hürriyetlerin ihlaline ve kanun hâkimiyetinin tesis edilmemesine dair ağır eleştiriler yapılabiliyordu. Bugün, bırakın istişareyi, milletimizin yarısından fazlasının oyunu alan belediye başkanlarımızı terör örgütleriyle ilişkilendirebilecek hâzin bir hâldeyiz.

İlk Meclisin Mersin Mebusu Selahattin Bey şahıs hâkimiyeti yerine kanun hâkimiyeti ilkesinin önemini vurgulayarak “Yüce Meclis görüşme ve tartışma makamıdır, onay makamı değildir. Meclisin şahsına hürmet edilmelidir.” diyordu. Bugün, Meclise onay makamı olarak dahi ihtiyaç duymayanlar var.

Coronavirüs salgını nedeniyle alınan birçok tedbir kararının temel hakları sınırlandırdığı açıkken ve bu sınırlamalara yasal zemin hazırlamak da zorunluysa bu durumda dahi Meclisin çalıştırılmaması nasıl izah edilebilir? Unutmayalım ki yasama yetkisi aslidir, devredilemez ve hiçbir şekilde de kesintiye uğratılamaz. Bu sebeple, Meclisin çalışmalarına ara verilmesini kesinlikle reddediyorum.

Bu denli önemli kanun tekliflerinin aynı gün komisyonlardan geçirilip Genel Kurula getirilmesinden, çuval kanun paketleriyle yasama yetkisinin işlevsizleştirilmesinden, Anayasa'ya aykırı kanunların Meclisten geçirilmesinden, ülkemizin kararnameler hatta son dönemlerde genelgelerle yönetilmesinden ve sonsuz adaletsizliklerden derin üzüntü duyuyorum.

Değerli milletvekilleri, çocuklarımıza kısır çekişmelerin hâkim olduğu, hukukun ayaklar altına alındığı topallayan bir Meclis, topallayan bir demokrasi bırakmamalıyız. Bugün milletvekili olarak birlikte görev yaptığımız tüm arkadaşlarımızı, yüz yıl önce Birinci Mecliste nasıl başladığımızı, yüz yıl sonra nerede olduğumuzu, önümüzdeki yüz yılda çocuklarımıza nasıl bir Meclis bırakmak istediğimizi düşünmeye ve Meclisi yeniden sistemin merkezine oturtmak ve tarihî hatadan dönerek güçlendirilmiş parlamenter sistem için birlikte mücadele etmeye davet ediyorum.

Bu duygularla herkesin bayramını kutluyor, kurucu Meclisimizin bizlere emanetini çocuklarımıza da en iyi şekilde teslim edeceğimize olan umudumun altını çizmek istiyorum. Bilvesile, siyasi partilerin konuşmalarından sonra TRT'nin yayını kesmesini de milletimizin takdirine bırakıyorum.

Aynı zamanda bu gece başlayacak olan ramazan ayının da ülkemiz, milletimiz, İslam âlemi ve insanlık için hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yeneroğlu.

Şimdi söz sırası Saadet Partisi adına Konya Milletvekili Sayın Abdulkadir Karaduman'a aittir.

Buyurun Sayın Karaduman. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GENEL BAŞKANI ADINA ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli misafirler; hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Bugün 23 Nisan 2020, Gazi Meclisimizin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100'üncü yıl dönümü. Bu vesileyle ülkemizin ve milletimizin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı Saadet Partisi adına tebrik ediyorum.

Değerli milletvekilleri, millet egemenliği, ırk, din ve dil ayrımı yapmadan bütün vatandaşlarımızın doğuştan gelen en temel hakları olan emekten, karşılıklı rızadan doğan ve adalet gereği olan temel hak ve özgürlüklerin teminat altına alınmasıdır. Gazi Meclisin kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünü idrak ettiğimiz bugünlerde, millet egemenliğinin aynı zamanda belirli bir zümrenin, belirli bir sınıfın, belirli ideolojilere mensup olanların çıkarlarını gözetmek olmadığını da buradan hatırlatmak istiyorum. Dolayısıyla millet egemenliğini idrak etmek, gücü, çoğunluğu, imtiyaz ve menfaati bir hak sebebi olarak görmeyi değil, hakkı ve adaleti herkes için ve her koşulda üstün tutmayı gerektirir. Söz konusu egemenlik bir grubun diğerine tahakkümü, bir siyasi partinin diğer siyasi partilere tahakkümü ya da 51'in 49'a tahakkümü olmasa gerektir. Kaldı ki egemenlik 1'in 99'a tahakkümü asla değildir. Bir cuma namazından sonra, dualarla "Onların işleri şûra iledir." kaidesine bağlı kalınarak açılan Gazi Meclisimiz, millî egemenlik anlayışının neye tekabül ettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Tam da burada ifade etmek isterim ki millî egemenlik, millet iradesinin yönetimde bütünüyle söz sahibi olmasını gerektirir. Bu açıdan millî iradenin önünde bir engel olarak duran, bir engel teşkil eden yüzde 10'luk seçim barajını kaldırmak 100'üncü yılında Gazi Meclisimizin öncelikli vazifesi olmalıdır.

Değerli hazırun, bugün aynı zamanda millet egemenliğinin çocuklarımıza armağan edildiği bir gündür. Dolayısıyla bütün çocuklarımızın 23 Nisan Bayramı'nı da tebrik ediyorum. Çocuklarımız medyada, siyasette, eğitim ve sosyal çevrede şiddetten ve kötülüklerden arındırılmış bir ortamda yaşamayı ziyadesiyle hak etmektedir. Büyükleri olarak bizlerin vazifesi, çocuklarımıza geleceğe umutla bakacakları bir ülkeyi armağan etmektir. Çocuklarımıza, cezaevlerinde büyümek zorunda kalmayacakları ve büyüdüklerinde de fikirlerini özgürce ifade edebilecekleri bir ortamı hazırlamak mecburiyetindeyiz. Eğitimiyle, ekonomisiyle, hukuk sistemiyle örnek olacak ve çocuklarımızın başka bir ülkenin vatandaşı olma hayalini kurmak zorunda kalmayacağı bir Türkiye'yi miras bırakmak mecburiyetindeyiz. Çocuklarımıza, yine, şairin ifadesiyle, göğü mavi, dalı yeşil, tarlası sarı, kuşların ve çiçeklerin diyarı olan bir memleketi mutlaka armağan etmek mecburiyetindeyiz.

Sözlerime son verirken, yine, aynı zamanda, bugün itibarıyla başlayacak olan ramazan ayının ülkemize ve bütün İslam coğrafyasına hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Karaduman.

Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 100'üncü Yıl Dönümü'nün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın kutlanması ve günün anlam ve önemini belirtilmesi amacıyla yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, İslam âleminin ramazan ayını tebrik ettiğine ve 23 Nisan Perşembe günü saat 21.00'de İstiklâl Marşı'nı Türkiye olarak evlerden aynı anda okumak için yapılan daveti hatırlatmak istediğine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, yarın ramazan başlıyor. Hem milletvekillerimizin hem aziz milletimizin, İslam âleminin ramazanını tebrik ediyorum.

Kapatmadan önce bir husus daha: Bu gece, malumunuz, saat 21.00'de evlerimizden aynı anda, hep beraber, bütün Türkiye olarak İstiklâl Marşı'mızı okumak için yaptığımız daveti tekrarlıyorum ve hatırlatıyorum.

Denetim konuları ve kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 20 Mayıs 2020 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.59